

महाराष्ट्र विधानसभा
पहिले अधिवेशन, २०२५

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

बुधवार, दिनांक ०५ मार्च, २०२५ / फाल्गुन १४, १९४६ (शके)

(१) वैद्यकीय शिक्षण मंत्री	}	यांचे प्रभारी विभाग
(२) पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री		
(३) मृद व जलसंधारण मंत्री		
(४) उद्योग, मराठी भाषा, मंत्री		
(५) महिला व बालविकास मंत्री		
(६) ग्रामविकास व पंचायत राज मंत्री		
(७) कामगार मंत्री		
(८) सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री		

प्रश्नांची एकूण संख्या - ३२

अकोला जिल्हयातील शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयात एम.आर.आय. -३
टेस्ला मशीन खरेदी करणेबाबत

(१) * १५०७ श्री.साजिद पठाण (अकोला पश्चिम), श्री.नानाभाऊ पटोले (साकोली), श्री.विजय वडेटीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.विश्वजित कदम (पलूस कडेगाव), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम) : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अकोला जिल्हयातील शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व सर्वोपचार रुग्णालयात एम.आर.आय.मशीनअभावी रुग्णांची मोठया प्रमाणात गैरसोय होत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, रुग्णालयासाठी एम.आर.आय.-३ टेस्ला मशीन खरेदी करण्याचा प्रस्ताव शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयाकडून (जीएमसी) सन २०१७ मध्ये वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभागाकडे पाठविण्यात आला होता, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर मशीन खरेदीसाठी शासनाने रु.१० कोटी ९० लाख इतका निधी दिला होता, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, केवळ मशीन खरेदीची प्रक्रिया न राबविल्यामुळे सदर निधी परत गेला, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, या संपूर्ण प्रकरणाची शासनाने चौकशी करून तातडीने मशीन खरेदी प्रक्रिया विहित मुदतीत पूर्ण करून कार्यान्वित करणे तसेच या विलंबास जबाबदार असणाऱ्यांविरुद्ध कारवाई करणेबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. हसन मुश्रीफ : (१) नाही.

(२) होय.

(३) होय.

(४) अंशतः खरे आहे.

(५) अतिविशेषोपचार रुग्णालय, अकोला येथे एम.आर.आय. यंत्रसामुग्री कार्यान्वित असून त्याद्वारे रुग्ण उपचार सुरु आहेत. त्यामुळे रुग्णांची गैरसोय होत नाही.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील सात जिल्ह्यांच्या भूजलामध्ये वाढत असलेले नायट्रेटचे प्रमाण रोखण्याबाबत

(२) * १७२ श्री.रोहित पवार (कर्जत जामखेड), डॉ.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.शिरीषकुमार नाईक (नवापूर), श्री.बाबुराव कदम - कोहलीकर (हदगाव), श्री.पराग शाह (घाटकोपर पूर्व), अॅड.पराग अळवणी (विलेपार्ले), कॅप्टन आर. सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), श्री.मिहीर कोटेचा (मुलुंड), श्री.नरेंद्र मेहता (मिरा भाईंदर), श्री.सुरेश धस (आष्टी), श्री.अमित इनक (रिसोड), श्री.नानाभाऊ पटोले (साकोली), श्री.विजय वडेटीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.विश्वजित कदम (पलूस कडेगाव), श्री.साजिद पठाण (अकोला पश्चिम), श्री.विकास ठाकरे (नागपूर पश्चिम) : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) केंद्र शासनाच्या भूजल मंडळाने प्रसिद्ध केलेल्या 'वार्षिक भूजल गुणवत्ता अहवाल २०२४ नुसार राज्यातील वर्धा, बुलढाणा, अमरावती, नांदेड, बीड, जळगाव आणि यवतमाळ या ७ जिल्ह्यांच्या भूजलामध्ये आरोग्यासाठी घातक असलेल्या नायट्रेट या विषारी रसायनाचे प्रमाण धोकादायक पातळीपेक्षा जास्त म्हणजेच ३५.७४ टक्क्यांहून अधिक असल्याचे आढळून आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वरिष्ठ भूवैज्ञानिक कार्यालयाने नांदेड जिल्ह्यातील भूजल नमुन्यांची पावसाळ्यानंतर तपासणी केली असता ३ हजार ८७७ पाणी नमुन्यांपैकी २ हजार २१० पाणी नमुने सदोष आढळून आले असून केवळ १ हजार ६६७ जलस्रोत पिण्यायोग्य असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, जागतिक आरोग्य संघटना आणि भारतीय मानक ब्युरो यांनी पिण्याच्या पाण्यातील नायट्रेटची मर्यादा ४५ मिलीग्रॅम प्रति लिटर निश्चित केली असून सांडपाण्याचे गैरव्यवस्थापन, रासायनिक खतांचा अतिवापर, वॉटर ट्रीटमेंट प्लांटची योग्य देखभाल न करणे, नायट्रेटयुक्त खते व औषधांचा पिकांवर होणारा अतिवापर यामुळे पाण्यातील नायट्रेटच्या प्रमाणात वाढ होत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त जिल्ह्यांच्या भूभागातील पाणी दूषित व आरोग्यास घातक झाल्यामुळे जन्मदोष, ब्लुबेरी सिंड्रोम, पोटाचा कर्करोग, जन्मजात व्यंग, न्यूरल ट्यूब दोष असे प्राणघातक आजार तसेच साथीचे आजार होत असल्याने नागरिकांच्या जिविताला धोका निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी करून भूजलामध्ये वाढत्या नायट्रेटचे प्रमाण रोखण्यासह नागरिकांना शुध्द पाणी उपलब्ध करून देणेबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गुलाबराव पाटील : (१) अंशतः खरे आहे.

केंद्र शासनाने निश्चित केलेल्या बी.आय.एस. स्टॅंडर्ड नुसार ४५ मिली ग्रॅम / लिटर पर्यंत नायट्रेटचे प्रमाण असलेले पाणी पिण्या योग्य आहे.

सन २०२४-२५ मध्ये पाणी गुणवत्ता तपासणी केलेल्या अहवालानुसार, जिल्हा निहाय नायट्रेट या घटकाने बाधित नमुने खालीलप्रमाणे आढळून आले आहेत.

अ.क्र.	जिल्हा	रासायनिक तपासणी केलेले एकूण पाण्याचे नमुने	नायट्रेट बाधित पाण्याचे नमुने
१	वर्धा	१३३०	४९
२	बुलढाणा	४१०४	१६५
३	अमरावती	२३६७	१२०
४	नांदेड	३८७७	२१९०
५	बीड	५२१९	०१
६	जळगाव	२५०७	२१८
७	यवतमाळ	१००१०	६७५

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) होय, हे खरे आहे.

(४) हे खरे नाही, पिण्याच्या पाण्यात विहित मर्यादपेक्षा नायट्रेटचे प्रमाण वाढल्यास ब्ल्यूबेरी सिंड्रोम या सारखे आजार होऊ शकतात तथापि अशाप्रकारचे आजार झाल्याचे रुग्ण आढळून आलेले नाही.

(५) अ) केंद्र शासनाने दि. २१/०९/२०१९ रोजी निर्गमित केलेल्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार, प्रत्येक ग्रामीण कुटुंबाला FHTC पुरेशा प्रमाणात (किमान ५५ lpcd) सातत्यपूर्वक गुणवत्तापूर्ण (शुद्ध) पिण्याचे पाणी उपलब्ध करून देण्याच्या अनुषंगाने राज्यातील ग्रामीण भागामध्ये नळ पाणी पुरवठा योजनांची अंमलबजावणी करण्यात येत आहे.

ब) क्षेत्रीय कार्यालयांकडून प्राप्त झालेल्या अहवालानुसार नायट्रेटयुक्त खते, रासायनिक खते तसेच औषधांचा पिकांवर अतिवापर होत असल्याने पाण्याच्या स्रोतामध्ये नायट्रेटचे प्रमाण वाढत असल्याचे दिसून येते. सदरहू प्रमाण कमी करण्यासाठी आवश्यक उपाययोजना तसेच जनजागृती करण्याबाबत कृषी व पदुम विभाग यांना कळविण्यात आले आहे.

क) पाणी गुणवत्ता सनियंत्रण व सर्वेक्षण कार्यक्रम (Water Quality Monitoring & Surveillance Programme) प्रभावी अंमलबजावणी करण्याच्या अनुषंगाने मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्यात आल्या आहेत. त्यानुसार खालील प्रमाणे कार्यवाही करण्यात येत आहे.-

i) सर्व पिण्याच्या पाण्यांच्या स्रोतांची व घरगुती नळ कनेक्शनद्वारे पुरवठा करण्यात येणाऱ्या (FHTC) पाण्याची रासायनिक तपासणी वर्षातून एकदा व जैविक तपासणी वर्षातून दोनदा करण्यात येते.

ii) नळ पाणी पुरवठा योजनांतर्गत निवड करण्यात आलेल्या सर्व नोंदणीकृत पिण्याच्या पाण्याच्या स्रोतांची / वितरण बिंदूच्या (शाळा, अंगणवाडी, घरे इ.) पाणी नमुन्यांची गावातील प्रशिक्षित महिला स्वयंसेवकांमार्फत प्रत्येक महिन्यात एकदा जैविक क्षेत्रीय तपासणी संचाद्वारे (FTK- H₂S vials) तपासणी करण्यात येते.

iii) सार्वजनिक पिण्याच्या पाण्यांच्या स्रोतांची दुरुस्ती तसेच सार्वजनिक पिण्याच्या पाण्याच्या स्रोतांचे वेळोवेळी शुध्दी करण्याच्या अनुषंगाने जनजागृती करण्यात येते.

iv) सलग दोनवेळा रासायनिक तपासणीत दूषित आढळून आलेल्या पिण्याच्या पाण्याच्या स्रोताभोवती "पाणी पिण्यास अयोग्य" असल्याबाबत फलक लावण्यात येतात.

v) जलजन्य साथीचा उद्रेक झाल्यास प्राथमिक आरोग्य केंद्र, ग्रामीण रुग्णालय उप जिल्हा रुग्णालय यांचेमार्फत आरोग्य सुविधा पुरविण्यात येतात.

vi) बाधित स्रोतांवर रेमेडियल ॲक्शन घेण्यात येतात.

vii) वर्षातून दोन वेळा स्रोत स्वच्छता सर्वेक्षण मोहिम राबवून दूषित स्रोतांवर उपाययोजना करण्याबाबत तसेच

नायट्रेटचे प्रमाण वाढविणारे घटक जसे स्रोताजवळ शेणखताचे ढिगारे, शोष खड्डे, सांडपाण्यामुळे तुंबलेल्या नाल्या, पालापाचोळा, रासायनिक खतांचा वापर इत्यादी गोष्टींवर प्रतिबंध करण्याच्या सूचना क्षेत्रीय कार्यालयांमार्फत ग्रामपंचायतींना दिल्या जातात.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात एचएमपीव्ही विषाणू रोखण्याकरिता करावयाच्या उपाययोजना

(३) * ४२० डॉ.नितिन राऊत (नागपूर उत्तर), श्री.गजानन लवटे (दर्यापूर), श्री.संजय देरकर (वणी), श्री.नानाभाऊ पटोले (साकोली), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.विकास ठाकरे (नागपूर पश्चिम), श्री.विश्वजित कदम (पलूस कडेगाव), श्री.साजिद पठाण (अकोला पश्चिम), श्री.रामदास मसराम (आरमोरी), श्री.मनोज जामसुतकर (भायखळा), श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर), श्री.विजय वडेटीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.संजय मेश्राम (उमरेड), डॉ.राहूल पाटील (परभणी) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय:-

(१) देशात व राज्यात हयुमन मेटान्यूमो व्हायरस (एचएमपीव्ही) या संसर्गजन्य रोगाच्या विषाणूमुळे बाधित अनेक रुग्ण आढळून आल्याचे माहे जानेवारी, २०२५ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, नागपूर येथे देखील या आजाराने २ मुले बाधित झाल्याचे दिनांक ७ जानेवारी, २०२५ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, राज्यात पसरणाऱ्या या संसर्गजन्य आजारावर नियंत्रण आणण्याबाबत आरोग्य यंत्रणेमार्फत कोणती प्रतिबंधात्मक उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. प्रकाश आंबटकर : (१) होय, हे अंशतः खरे आहे.

केंद्र शासनाच्या दि.०७.०१.२०२५ रोजीच्या पत्रानुसार जानेवारी २०२५ च्या सुमारास चीन मध्ये संसर्गजन्य आजारामध्ये वाढ असल्याचे प्रकरणाची माहिती मिळाली असल्यामुळे केंद्र शासनाच्या जॉईंट मॉनिटरिंग ग्रुप प्रमाणे ही वाढ इन्फ्युएंझा, RSV, HMPV इत्यादी विषाणूमुळे असेल जे विषाणू भारतासह जगभरामध्ये पहिल्या पासून प्रचलित आहेत. HMPV - हे नवीन श्वसन विषाणू नव्हे तर २००१ पासून प्रचलित आहे. HMPV - हा साधारणतः सौम्य आजार आहे ज्यामध्ये सर्दी, खोकला सारखी लक्षणे असतात.

(२) हे खरे नाही.

(३) श्वसन संसर्गाच्या गंभीर प्रकरणाबाबत दक्ष राहण्याच्या मार्गदर्शक सूचना सर्व क्षेत्रीय कार्यालयांना दिनांक ०३.०१.२०२५ रोजी निर्गमित करण्यात आल्या.

दिनांक ०६.०१.२०२५ रोजी सर्व राज्य आणि प्रादेशिक आरोग्य अधिकाऱ्यांसोबत मार्गदर्शनपर बैठक घेऊन सूचना देण्यात आल्या.

केंद्र शासनाशी समन्वय ठेवून आजारावर लक्ष ठेवण्यात आले आणि लोकांना आश्वस्त करण्यात आले.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील बांधकाम कामगारांच्या मागण्यांबाबत

(४) * १०६२ श्री.सत्यजित देशमुख (शिराळा), श्री.विश्वजित कदम (पलूस कडेगाव), श्री.नानाभाऊ पटोले (साकोली), श्री.विजय वडेटीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड

पश्चिम), श्री.विकास ठाकरे (नागपूर पश्चिम), श्री.साजिद पठाण (अकोला पश्चिम), श्री.गोपिचंद पडळकर (जत), श्री.शंकर जगताप (चिंचवड), श्री.हेमंत ओगले (श्रीरामपूर), श्री.सुधीर मुनगंटीवार (बल्लारपूर) : सन्माननीय कामगार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात एकूण ५४ लाख बांधकाम कामगारांपैकी केवळ २८ लाख कामगारांची नोंदणी झालेली असून उर्वरित २६ लाख बांधकाम कामगारांचे अर्ज नोंदणीकरीता प्रलंबित असून संबंधित सहाय्यक कामगार आयुक्तांकडे कामगार संघटनांनी मागणी करूनही त्यांची नोंदणी न करण्यात आल्यामुळे सदर कामगार लाभांपासून वंचित राहिल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महाराष्ट्र राज्य इमारत व इतर बांधकाम कल्याणकारी मंडळाचा प्रशासकीय खर्च ५७% असून कामगारांसाठी असलेल्या योजनांवर केवळ ३९% खर्च होत असल्याने बांधकाम कामगार विविध योजनांच्या लाभांपासून निधीअभावी वंचित राहिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, ऑनलाइन पोर्टल बंद असल्याने कामगारांची कामे ठप्प पडली असल्यामुळे कामगारांना सेतू केंद्रावर न जाता पूर्वीप्रमाणे त्यांची नोंदणी स्वतः घरी बसून करण्याची सुविधा उपलब्ध करून देणे, साहित्य व अवजारे खरेदी करण्याकरिता देण्यात येणारे पाच हजाराचे अर्थसहाय्य बंद करणे, कामगारांच्या मुलांना शिक्षणाचा लाभ, लॅपटॉप व सायकल देणे, विधवा महिलांची दोन वर्षांपासूनची प्रलंबित पेन्शन अदा करणे तसेच घरकुल योजनेतील जाचक अटी रद्द करून कामगारांना घरकुल, साहित्य व अवजारे खरेदीकरिता रुपये पाच हजार अनुदान देणे, आरोग्य सुविधा, रुग्णालय सुविधा, विवाहासाठी मंगल कार्यालय सोयी-सुविधा द्याव्यात इत्यादी अनेक मागण्यांचे निवेदन वेळोवेळी शासनाकडे लोकप्रतिनिधी वा संघटनामार्फत सादर करण्यात येऊनही त्यावर कोणतीही कार्यवाही करण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) तसेच, बांधकामाचे ठिकाणी पाळणाघर उभारणे, कामगारांना सायकल खरेदीसाठी अनुदान, नाक्यांवर लेबर शोड उभारणे व कामगारांना गृहउपयोगी वस्तूंचा पुरवठा करणे या चार प्रमुख योजनांची अद्याप अंमलबजावणी झाली नसल्याने तसेच पाल्यांना शिष्यवृत्ती, मुलींचे लग्न, अपघाती मृत्यू झाल्यास मदत मिळणे, मध्यान्ह भोजन योजना बंद करणे इत्यादींमुळे कामगारांना या सर्व योजनांपासून वंचित राहावे लागत असल्यामुळे याबाबतची निवेदने वेळोवेळी शासनास देऊनही त्यावर कोणतीही कार्यवाही करण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून राज्यातील सर्व बांधकाम कामगारांना विविध योजनांचे लाभ, नोंदणी व इतर सोयी-सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आकाश फुंडकर : (१) हे खरे नाही.

मंडळाकडे बांधकाम कामगारांकडून दिनांक २० फेब्रुवारी २०२५ पर्यंत एकूण ९०,४०,३४४ इतके अर्ज नोंदणीकरीता प्राप्त झाले असून त्यापैकी ५५,९४,३५४ बांधकाम कामगारांना नोंदित करण्यात आलेले असून त्यापैकी ३२,०७,३६० इतके सक्रिय बांधकाम कामगार आहेत. १९,५१,८२३ इतके अर्ज विविध कारणास्तव नाकारण्यात आलेले असून आता केवळ ७,४०,३३४ इतके अर्ज कार्यवाहीकरीता प्रलंबित असून त्यावर नोंदणी, नुतनीकरणाची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(२) हे खरे नाही.

महाराष्ट्र इमारत व इतर बांधकाम कामगार कल्याणकारी मंडळाच्या स्थापनेच्या सुरुवातीच्या काळात मंडळाकडे जमा होणारा उपकर महसुल कमी प्रमाणात होता. मंडळाकडील उपकर संकलन करण्यासाठी व त्यामधून विविध कल्याणकारी योजना राबविण्यासाठी प्रशासकीय यंत्रणा आस्थापित करणे आवश्यक असल्याने त्या काळात योजनांवरील खर्चापेक्षा प्रशासकीय खर्चावर अधिक निधी खर्च झाला होता. तथापि, पुढील काळात म्हणजेच सन २०१२ ते २०१६-१७ काळात प्रशासकीय खर्च १०.३८% ते ४८.६२% इतक्या मर्यादित करण्यात आला व मागील

५ वर्षांपासून म्हणजेच २०१७-१८ ते २०२३-२४ या काळात १.५७% ते ९.६९% इतका करण्यात आला असून योजनांवरील खर्च ९०% ते ९८% इतका करण्यात आला आहे.

सध्या मंडळाकडून ३२ विविध प्रकारच्या कल्याणकारी योजनांची अंमलबजावणी करण्यात येत असून योजनांवरील खर्चाकरिता निधीअभावी कोणत्याही लाभार्थ्यांस वंचित ठेवण्यात आलेले नाही.

(३) हे खरे नाही.

महाराष्ट्र विधानसभा निवडणूक २०२४ च्या आदर्श आचारसंहितेच्या कालावधीत बांधकाम कामगारांच्या नोंदणी, नुतनीकरण/ लाभ वाटप बाबतची एकात्मिक कल्याणकारी मंडळ संगणकीय प्रणाली (IWBMS) बंद ठेवण्यात आली होती. तथापि, यासंदर्भात मा.उच्च न्यायालयाने याचिका क्र.३३५९७/२०२४ अन्वये ऑनलाईन प्रणाली सुरू करण्याचे निर्देश दिले असल्याने दि.०८.११.२०२४ पासून ऑनलाईन प्रणाली सुरू करण्यात आली आहे. तसेच दि.०५.०२.२०२५ पासून तालूका सुविधा केंद्रावर न जाताही कुठुनही ऑनलाईन पद्धतीने अर्ज सादर करण्याची प्रक्रिया सुरू करण्यात आली आहे.

मंडळाकडे नोंदीत बांधकाम कामगारांना नोंदणीनंतर साहित्य/अवजारे खरेदी करिता देण्यात येणारे रू.५,०००/- ची अर्थसहाय्य योजना शासनाच्या दि.१४.०८.२०२० रोजीच्या शासन निर्णयान्वये बंद करण्यात आली आहे. त्याचप्रमाणे शासनाच्या दिनांक ३०.११.२०२३ रोजीच्या अधिसूचनेन्वये मंडळामार्फत राबविण्यात येत असलेल्या योजना अधिसूचित करण्यात आल्या असून त्यास मंत्रिमंडळाची मान्यता घेण्यात आलेली आहे. उक्त अधिसूचनेन्वये मंडळाच्या आवास योजनेच्या अटी व शर्ती निश्चित करण्यात आलेल्या आहेत. उक्त अटी व शर्तीमध्ये सुधारणा करण्याबाबत मा.लोकप्रतिनिधी यांच्यामार्फत शासनास निवेदने प्राप्त झालेली आहेत.

मंडळामार्फत बांधकाम कामगारांच्या पाल्यांकरीता इयत्ता १ ते पदव्युत्तर पदवी व अभियांत्रिकी व वैद्यकीय शिक्षणाकरीता अर्थसहाय्य देण्यात येत आहे.

आरोग्य सुविधा व हॉस्पिटल सुविधेबाबत नोंदीत बांधकाम कामगार व त्यांच्या कुटुंबियांसाठी 'तपासणी ते उपचार' आरोग्य योजना सुरु आहे. सदर योजनेअंतर्गत प्रत्येक जिल्ह्यात किमान ३ रूग्णालये सूचिबद्ध करण्यात आलेली आहेत. तसेच सदर योजनेमध्ये प्राथमिक आरोग्य तपासणी चाचणी, प्रगत पृष्ठीकरण चाचणी, वैद्यकीय उपचार, प्रति लाभार्थी रू.५,०००/- पर्यंतचा औषधोपचार, रूग्णालय भरती या बाबींचा समावेश आहे.

(४) शासनाच्या दिनांक ३०.११.२०२३ रोजीच्या अधिसूचनेन्वये महाराष्ट्र इमारत व इतर बांधकाम कामगार कल्याणकारी मंडळामार्फत नोंदीत बांधकाम कामगारांसाठी राबविण्यात येणाऱ्या विविध ३२ कल्याणकारी योजना अधिसूचित करण्यात आलेल्या आहेत. त्यामध्ये प्रामुख्याने शैक्षणिक सहाय्य, आरोग्य विषयक योजना, सामाजिक सुरक्षा योजना व आर्थिक सहाय्य अशा योजनांची वर्गवारी करण्यात आली असून सदर बाबींस मंत्रिमंडळाची मान्यता घेण्यात आलेली आहे. त्याप्रमाणे सर्व योजनांची अंमलबजावणी मंडळ स्तरावरून करण्यात येत आहे.

बांधकामाच्या ठिकाणी पाळणाघर उभारणेबाबतची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे. त्याचप्रमाणे राज्यातील विविध नाक्याच्या ठिकाणी नाका शेड उभारणेच्या कामासाठी ई-निविदा पद्धतीने संस्था निवडीबाबतची कार्यवाही चालू आहे. त्याचप्रमाणे मंडळांतर्गत नोंदीत बांधकाम कामगारांसाठी गृहपयोगी वस्तु संच वाटप करण्याची कार्यवाही देखील सुरु आहे. तथापि, मंडळांतर्गत बांधकाम कामगारांना सायकल वाटप अनुदान देण्याबाबतची योजना अधिसूचित करण्यात आलेली नाही.

मंडळांतर्गत नोंदीत बांधकाम कामगारांसाठी माहे मार्च, २०१९ पासून मध्यान्ह भोजन योजना सुरु करण्यात आली होती. तदंतर शासनाच्या दिनांक २३.१०.२०२३ रोजीच्या पत्रान्वये दिनांक ०१.११.२०२३ पासून सदर योजना बंद करण्यात आली असून दिनांक ०१.१२.२०२३ रोजीच्या पत्रान्वये मध्यान्ह भोजन योजनेत सुधारणा करण्याबाबत समिती स्थापन करण्यात आलेली आहे. त्यानुसार नवीन सुधारित मध्यान्ह भोजन योजना सुरु करण्याचे प्रस्तावित आहे.

तसेच मंडळांतर्गत जिल्हा कार्यालयाकडून प्राप्त झालेल्या बांधकाम कामगारांच्या पाल्यांना शिष्यवृत्ती, मुलीचे लग्न, अपघाती मृत्युची मदत या स्वरूपाच्या विविध कल्याणकारी योजनांच्या अर्जावर दि.३०.०१.२०२५ पर्यंत लाभ वाटपाची कार्यवाही करण्यात आलेली आहे. जिल्हा कार्यालयातील प्रलंबित अर्ज लवकरात लवकर निकाली काढण्याच्या सूचना मंडळामार्फत वेळोवेळी देण्यात आलेल्या आहेत. त्यामुळे बांधकाम कामगारांना योजनांच्या लाभापासून वंचित ठेवण्यात आले आहे अशी वस्तुस्थिती नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

जल आणि भूमी व्यवस्थापन संस्थेमध्ये झालेली आर्थिक अनियमितता

(५) * २३६ श्री.काशिनाथ महादु दाते सर (पारनेर), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन) : सन्माननीय मृद व जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) जल आणि भूमी व्यवस्थापन संस्थेमध्ये आर्थिक अनियमितता प्रकरणी तत्कालीन महासंचालक, वाल्मी यांचा पदभार काढण्यात आल्याचे आदेश मृद व जलसंधारण विभागाने काढल्याचे दिनांक १३ जानेवारी, २०२५ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या संस्थेने एकात्मिक विकास आराखड्यातील अनेक विकास कामे करताना काढलेल्या निविदा शासनाच्या “महा ई टेंडर” वर न काढता एका खाजगी अॅपवर त्यांना प्रसिद्धी देऊन विकासकामांचे विभाजन करून जवळच्या ठेकेदारांकडून ती कामे करून घेतल्याचेही निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच, गत काही दिवसांपासून जल व भूमी व्यवस्थापन संस्थेतील शेतकरी व अधिकाऱ्यांची प्रशिक्षणे पूर्णतः बंद असून शासनाकडून आलेल्या वसुंधरा प्रकल्पातील रु.३० कोटी इतक्या निधीमधील काही रक्कम वाल्मीच्या संचालकांनी इतरत्र खर्च केली असून जल व भूमी व्यवस्थापनातील अनामत रकमेतूनही मर्जीतील कंत्राटदारांना त्यांनी देयके अदा केल्याचेही निदर्शनास आले, हे ही खरे काय,

(४) असल्यास, सदर प्रकरणी चौकशी करून संबंधितांविरुद्ध शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. संजय राठोड : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) हे खरे आहे. वाल्मी संस्थेच्या पुनर्विकास आराखड्यात अंतर्भूत कामांपैकी नियामक मंडळाची मान्यता असलेल्या ८ कामांपैकी ४ कामे महारटेंडर्सवर, ३ कामे सिफी नेक्स्ट टेंडर maharashtra.nextprocure.in वर आणि १ काम वर्तमानपत्रात जाहिरातीद्वारे दरपत्रके मागवून करण्यात आलेली आहेत.

सन २०२३-२४ व सन २०२४-२५ मध्ये विकासकामांचे रु.१०.०० लक्ष पेक्षा कमी किमतीत विभाजन करून देखभाल व दुरुस्तीचे २५६ कामे आणि नवीन स्वरूपाची २०९ कामे अशी एकूण ४६५ कामे वर्तमानपत्रात जाहिरातीद्वारे दरपत्रके मागवून करण्यात आलेली आहेत.

(३) अंशतः खरे आहे.

अ) वाल्मी संस्थेतील प्रशिक्षण नियमित सुरु आहे. एप्रिल-२०२२ पासून ते फेब्रुवारी-२०२५ पर्यंत एकूण ५९५३ शेतकरी व अधिकारी यांना प्रशिक्षण देण्यात आलेले आहे.

ब) माहे जाने-२०२३ मध्ये वसुंधराकडून वाल्मी संस्थेस प्रशिक्षणासाठी हस्तांतरीत करण्यात आलेल्या रु.३२.०० कोटी निधीपैकी रु.३.४१ कोटी इतका निधी प्रशिक्षण व त्याअनुषंगिक बाबींवर खर्च झाला आहे.

क) वाल्मी संस्थेच्या ठेवीमधून रु.२६.७१ कोटी इतका निधी खर्च करण्यात आलेला आहे. त्यापैकी संस्थेच्या दैनंदिन कामकाजासाठी रु.५.७१ कोटी आणि स्थापत्य कामासाठी रु.२१.०० कोटी इतका निधी खर्च करण्यात आला आहे.

(४) आयुक्त, मृद व जलसंधारण विभाग यांच्या चौकशी अहवालाच्या आधारे तत्कालीन महासंचालक यांचा शासन ज्ञापन दि.१०.०१.२०२५ अन्वये कार्यभार काढण्यात आला आहे. शासन स्तरावर सदर चौकशी अहवालाची छाननी सुरु आहे. छाननीनंतर नियमोचित कार्यवाही करण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

धाराशिव जिल्ह्यातील बंधान्यांना दरवाजे बसविणेबाबत

(६) * २५२३ डॉ.तानाजी सावंत (परांडा) : सन्माननीय मृद व जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) धाराशिव जिल्ह्यातील मृद व जलसंधारण विभागाकडून सन २०२२-२३ वर्षात बांधलेल्या एकूण ५५ बंधान्यापैकी ४० बंधान्यांना दरवाजे बसविलेले नसल्याची बाब दिनांक ८ जानेवारी, २०२५ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, ५५ पैकी ४० बंधान्यांना दरवाजे कागदोपत्री बसविल्याचे दाखवून संबंधित ठेकेदाराची देयके अदा करण्यात आली आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, दुष्काळी भाग म्हणून ओळख असलेल्या धाराशिव जिल्ह्यात यावर्षी चांगला पाऊस होऊनसुध्दा बंधान्यांना दरवाजे नसल्यामुळे पावसाचे सगळे पाणी वाया गेल्यामुळे नागरिकांच्या पिण्याच्या पाण्याची आणि शेती कामासाठी आवश्यक लागणाऱ्या पाण्याची टंचाई निर्माण झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने बंधान्यांना दरवाजे बसविण्याच्या कामात गैरव्यवहार करणाऱ्या दोषींवर कारवाई करून जिल्ह्यातील पाणी टंचाई दूर करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री. संजय राठोड : (१) होय, हे अंशतः खरे आहे.

दि.१५.०१.२०२५ पर्यंत एकूण २५ बंधान्यांना दरवाजे बसविले आहे. उर्वरीत ३० बंधान्यांना दरवाजे बसविण्याबाबत पाठपुरावा करण्यात येत आहे. निविदेनुसार सदर काम पूर्ण करण्याची मुदत माहे जून, २०२५ पर्यंत आहे. तत्पूर्वी उर्वरीत बंधान्यांस दरवाजे बसविण्याची कार्यवाही करून घेण्यात येईल.

(२) हे खरे नाही.

एकूण ५५ बंधान्यांना दरवाजे बसविण्याचे कामाचे देयक अदा करण्यात आलेले नाही.

(३) हे खरे नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

पालघर जिल्ह्यातील आरोग्य व्यवस्था सक्षम करण्यासाठी करावयाच्या उपाययोजना

(७) * १०३ श्री.राजेंद्र गावित (पालघर), श्रीमती मनिषा चौधरी (दहिसर), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन), श्री.शिरीषकुमार नाईक (नवापूर), श्री.पराग शाह (घाटकोपर पूर्व), अॅड.पराग अळवणी (विलेपार्ले), कॅप्टन आर. सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), श्री.मिहीर कोटेचा (मुलुंड), श्री.नरेंद्र मेहता (मिरा भाईंदर), श्री.विलास तरे (बोईसर), श्री.संजय मेश्राम (उमरेड), श्री.हरिश्चंद्र भोये (विक्रमगड), श्री.वरुण सरदेसाई (वांद्रे पूर्व), श्री.मोहन मते (नागपूर दक्षिण), श्री.मंगेश कुडाळकर (कुर्ला), डॉ.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.रोहित पवार (कर्जत जामखेड), श्री.कालिदास कोळंबकर (वडाळा), श्री.राजन नाईक (नालासोपारा), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम), श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व), श्री.सुधीर

मुनगंटीवार (बल्लारपूर), श्री.योगेश सागर (चारकोप), श्री.नानाभाऊ पटोले (साकोली), श्री.विजय वडेटीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.विकास ठाकरे (नागपूर पश्चिम), श्री.अमित झनक (रिसोड), श्री.विश्वजित कदम (पलूस कडेगाव), श्री.साजिद पठाण (अकोला पश्चिम), श्री.हेमंत ओगले (श्रीरामपूर), श्री.अनिल मांगुळकर (यवतमाळ), श्री.संजय केळकर (ठाणे), डॉ.आशिषराव देशमुख (सावनेर), श्री.राहुल आवाडे (इचलकरंजी) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) आदिवासी बहुल पालघर जिल्ह्यात कुपोषण, बालमृत्यू आणि माता मृत्यूचे प्रमाण दिवसेंदिवस वाढत असून तेथील रुग्णालयांमध्ये सोयी सुविधांचा अभाव, अपुऱ्या रुग्णवाहिका, ५० टक्क्यांहून अधिक वैद्यकीय अधिकाऱ्यांची रिक्त पदे तसेच तेथे शासकीय रुग्णालय नसल्यामुळे तेथील अनेक रुग्णांना ठाणे, नाशिक, मुंबई, गुजरात आणि दादरा नगर हवेली येथे उपचारासाठी जावे लागत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, जिल्ह्यात सन २०१४ ते आजमिती १५५ माता मृत्यू व सन २०२३ ते २०२४ या कालावधीत ३५० पेक्षा अधिक बालकांचा मृत्यू झाला असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सारणी (ता.डहाणू) येथील श्रीमती पिकी डोंगरकर तसेच कोलद्याचा पाडा (ता.मोखाडा) येथील तसेच गाततारे (ता.विक्रमगड) येथील गर्भवती महिलेला रुग्णवाहिके अभावी व पुरेशा वैद्यकीय सुविधा वेळेत प्राप्त न झाल्याने या महिला व बालकांचा उपचाराअभावी मृत्यू झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) तसेच, मनोर ग्रामीण भागात सन २०१९ मध्ये सुरु केलेले २०० खाटांचे ट्रामा केअर रुग्णालयाचे काम खाटा प्राणवायू जोडणी, फर्निचर, विद्युतीकरण, अग्निशमन यंत्रणा, निधीची कमतरता इ. कारणास्तव अद्यापही अपूर्ण आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, पालघर जिल्ह्यातील आरोग्य व्यवस्था सक्षम करणे तसेच मृत माता व बालकप्रकरणी संबंधितांवर शासनाने कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. प्रकाश आंबेडकर : (१) व (२) अंशतः खरे आहे.

कुपोषण आणि बालमृत्यूचे प्रमाण दिवसेंदिवस वाढत नसून कमी होत आहे. मार्च २०१७ मध्ये ६०३ तीव्र कुपोषित (SAM) व ३३६२ मध्यम कुपोषित (MAM) या संख्येत घट होऊन जानेवारी २०२५ मध्ये ४० तीव्र कुपोषित व ७४७ मध्यम कुपोषित इतकी घट झाली आहे. त्याचप्रमाणे बालमृत्यूची संख्या २०१४-१५ मध्ये ६२६ वरून २०२३-२४ मध्ये २२४ इतकी कमी झाली आहे.

जिल्ह्यामध्ये माता मृत्यूचे प्रमाण अल्पप्रमाणात कमी-अधिक होत आहे. जिल्ह्यात सन २०१४ ते आजपर्यंत १५९ माता मृत्यू झाले आहेत.

पालघर जिल्ह्यात ९ ग्रामीण रुग्णालय, ३ उपजिल्हा रुग्णालय व ४६ प्राथमिक आरोग्य केंद्र असून जिल्हा रुग्णालयाचे बांधकाम ७० टक्के पूर्ण झालेले आहे. रुग्णवाहिका १०२ पुरेश्या असून १०८ रुग्णवाहिका २९ आहेत. लोकसंख्येनुसार वाढीव रुग्णवाहिका प्रस्तावित आहेत.

वैद्यकीय अधिकारी यांची ४२ टक्के पदे रिक्त असून शासन स्तरावरून रिक्त पदे भरण्याबाबत कार्यवाही सुरु आहे.

सद्यःस्थितीत जिल्हा रुग्णालय कार्यान्वित नसल्याने Tertiary care साठी रुग्णांना नजिकच्या जिल्ह्यांतील रुग्णालयांमध्ये संदर्भित केले जाते.

(३) हे खरे नाही.

(४) अंशतः खरे आहे.

मनोर येथील २०० खाटांचे सामान्य रुग्णालय व २० खाटांचे ट्रॉमा केअर युनिट येथील फर्निचर, विद्युतीकरण, अग्निशमन यंत्रणा ही कामे प्रगतीपथावर आहेत. सुरुवातीच्या प्रस्तावामध्ये प्राणवायू जोडणीचे काम अंतर्भूत नव्हते. परंतु सुधारीत प्रस्तावामध्ये प्राणवायू जोडणी या कामाचा समावेश करण्यात आला असून त्याबाबतचे अंदाजपत्रक व आराखडे कार्यकारी अभियंता, सा.बां.वि., पालघर यांच्याकडून मागविण्यात आलेले आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**धुळे जिल्ह्यातील श्री.भाऊसाहेब हिरे, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयात
ट्रॉमा केअर व सुपरस्पेशलिटी हॉस्पिटल सुरु करणेबाबत**

(८) * ७५४ श्रीमती मंजुळा गावित (साक्री) : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) धुळे जिल्ह्यातून ३ प्रमुख राष्ट्रीय महामार्ग जात असून तेथे वाहतुक मोठ्या प्रमाणावर असल्याने अपघातांचे प्रमाण दिवसेंदिवस वाढत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, धुळे जिल्ह्यासह नंदुरबार, मालेगाव, जळगांव इत्यादी ठिकाणांहून येणारे विविध रुग्ण तसेच अपघातात जखमी झालेल्या रुग्णांना तात्काळ वैद्यकीय सेवा मिळाव्यात याकरिता धुळे येथील श्री.भाऊसाहेब हिरे शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयात ट्रॉमा केअर हॉस्पिटल, सुपरस्पेशलिटी हॉस्पिटल सुरु करून आवश्यक असलेले वैद्यकीय अधिकारी, कर्मचाऱ्यांची भरती करण्याचा प्रस्ताव शासनाकडे सादर केलेला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रस्तावास तातडीने मान्यता देण्याची मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी तत्कालीन मा.मुख्यमंत्री यांचेकडे माहे ऑक्टोबर, २०२४ मध्ये वा त्यादरम्यान लेखी निवेदनाद्वारे केलेली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. हसन मुश्रीफ : (१) हे खरे आहे.

(२) धुळे जिल्ह्यासह नंदुरबार, मालेगाव, जळगांव इत्यादी ठिकाणांहून येणारे विविध रुग्ण तसेच अपघातात जखमी झालेल्या रुग्णांना तात्काळ वैद्यकीय सेवा मिळाव्यात याकरिता श्री.भा.हि.शा.वै.म., धुळे येथे National Programme for Prevention & Management of Trauma & Burn Injuries अंतर्गत ट्रॉमा केअर हॉस्पिटल सुरु करणेकरिता तसेच केंद्र पुरस्कृत प्रधानमंत्री स्वास्थ्य सुरक्षा योजनेंतर्गत धुळे येथे सुपरस्पेशलिटी हॉस्पिटल सुरु करण्याकरिताचा सर्वसमावेशक प्रस्ताव संचालनालयाच्या दि. २३/०१/२०२५ रोजीच्या पत्रान्वये केंद्र शासनास सादर करण्यात आलेला आहे.

(३) हे खरे आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील अंगणवाड्यांचा शैक्षणिक आणि सर्वांगीण विकास
करण्याच्यादृष्टीने करावयाच्या उपाययोजना**

(९) * ३२२ श्रीमती सुलभा खोडके (अमरावती), डॉ.राहूल पाटील (परभणी), श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.नानाभाऊ पटोले

(साकोली), श्री.विकास ठाकरे (नागपूर पश्चिम), श्री.विजय वडेटीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.साजिद पठाण (अकोला पश्चिम), श्री.विश्वजित कदम (पलूस कडेगाव), श्री.देवराव भोंगळे (राजपूर), श्री.अमित झनक (रिसोड), श्री.समाधान अवताडे (पंढरपूर), डॉ.नितिन राऊत (नागपूर उत्तर), श्री.संजय मेश्राम (उमरेड) श्री. जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा): सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील पूर्व प्राथमिक शिक्षणाचा पाया भक्कम करण्यासाठी अंगणवाडीचा शैक्षणिक आणि सर्वांगीण विकास करण्याचा निर्णय शासनाने घेऊनही जवळजवळ १ लाख अंगणवाड्यांपैकी निम्म्या अंगणवाड्यांची दुरुवस्था झाली असून तेथे इमारती, रस्ते, पाणी, वीज इत्यादी पायाभूत सुविधांचा अभाव असल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महिला व बालविकास विभागाच्यावतीने अंगणवाड्यांचा आढावा घेतला असता सुमारे ३० हजार अंगणवाड्या भाड्याच्या जागेत कार्यरत असल्याचेही निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच, वाशिम जिल्ह्यात सुमारे ९० अंगणवाडी केंद्रांना स्वतःची इमारत नसणे, अमरावती जिल्ह्यातील २५९२ अंगणवाडी केंद्रांच्या खोल्या मोडकळीस येणे व परभणी जिल्ह्यातील १६९० अंगणवाडी केंद्रांना इमारती नसणे व अनेक ठिकाणी इमारत बांधण्यासाठी जागाच उपलब्ध नसणे तसेच तालुक्यात तहसिलस्तरीय किंवा आयसीडीएस कार्यालय नसणे यामुळे विद्यार्थी, शिक्षिका व अधिकारी यांची मोठ्या प्रमाणावर गैरसोय होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी करून राज्यातील अंगणवाड्यांना सर्व पायाभूत सुविधा पुरविण्याबाबत तसेच जागा, निधी, इमारत तातडीने उपलब्ध करून देणेबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

कुमारी आदिती तटकरे : (१) राज्यात एकूण ११,०५९१ अंगणवाडी केंद्र कार्यान्वित असून त्याबाबतची स्थिती खालीलप्रमाणे आहे :-

स्व:मालकीच्या इमारतीत कार्यरत	भाड्याच्या इमारतीत	शाळा इमारतीत	इतर ठिकाणी कार्यरत
७२३४५	२२६७०	७९९९	७५७७

पक्क्या इमारतीत कार्यरत	सेमी पक्क्या इमारतीत कार्यरत	कच्च्या इमारतीत कार्यरत
९८१९९	९२४८	३१४४

सद्य:स्थितीत राज्यातील ९०८०५ अंगणवाडी केंद्रांमध्ये पिण्याच्या पाण्याची सुविधा उपलब्ध आहे. ८२७०१ अंगणवाडी केंद्रांमध्ये शौचालयाची सुविधा उपलब्ध आहे. (राज्यातील केवळ स्व मालकीच्या अंगणवाडी केंद्रांमध्येच शौचालय सुविधेसाठी निधी उपलब्ध करून दिला जातो. त्यामुळे स्वमालकीच्या नसलेल्या ज्या अंगणवाडी केंद्रांत शौचालय सुविधा उपलब्ध नाहीत, तेथे सार्वजनिक शौचालयांचा वापर करण्यात येतो) तसेच, राज्यात ४६६६४ अंगणवाडी केंद्रांमध्ये वीज सुविधा उपलब्ध आहे.

(२) अंशतः खरे आहे.

सद्य:स्थितीत राज्यात २२६७० अंगणवाडी केंद्र भाड्याच्या इमारतीत कार्यान्वित आहेत.

(३) अंशतः खरे आहे.

वाशिम जिल्ह्यात एकूण ११९५ अंगणवाडी केंद्र कार्यरत असून त्यापैकी जागेच्या उपलब्धतेअभावी १७२ अंगणवाडी केंद्रांना स्वतःची इमारत नाही.

अमरावती जिल्ह्यामधील ग्रामीण व आदिवासी प्रकल्पामध्ये कार्यरत असलेल्या २५९२ अंगणवाडी केंद्रांपैकी ६९२ अंगणवाडी केंद्रांची किरकोळ दुरुस्ती आवश्यक आहे.

परभणी जिल्ह्यात एकूण १६९० अंगणवाडी केंद्र कार्यरत असून त्यापैकी १३२२ अंगणवाडी केंद्रांना स्वतःची इमारत असून ३६८ अंगणवाडी केंद्रांना स्वतःची इमारत नाही. तसेच परभणी जिल्ह्यात एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेचे ११ ग्रामीण प्रकल्प असून त्यापैकी ३ प्रकल्प कार्यालय स्वः इमारतीमध्ये आहेत, ५ प्रकल्प पंचायत समितीच्या इमारतीमध्ये, १ बांधकाम विभागाच्या इमारतीमध्ये, १ बचत गटाच्या इमारतीमध्ये व उर्वरित १ भाड्याच्या इमारतीमध्ये आहे. तसेच १ नागरी प्रकल्प असून सदर प्रकल्प जिल्हा प्रशासकीय इमारतीमध्ये आहे.

(४) व (५) महिला व बाल सशक्तीकरण योजनेसाठी जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) अंतर्गत किमान ३% राखीव निधी कायमस्वरूपी उपलब्ध करण्यात आला आहे. सदर निधीतून अंगणवाडी विषयक खालील कामे करण्याचे प्रावधान आहे:-

- १) अंगणवाडी केंद्रांचे बांधकाम व दुरुस्ती
- २) अंगणवाडी केंद्रांना नलिकेद्वारे पाणी पुरवठा करणे
- ३) अंगणवाडी केंद्रांना वीज पुरवठा करणे (अपारंपारिक स्रोतातून) इत्यादी.

तसेच राज्यात शौचालयाची व्यवस्था नसलेल्या स्वमालकीच्या ९६६४ अंगणवाडी केंद्रांकरिता शौचालय सुविधा उपलब्ध करण्याबाबत आदेश निर्गमित करण्यात आले आहेत. तसेच सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षात राज्यातील ग्रामीण, आदिवासी व नागरी प्रकल्पातील १७२५४ अंगणवाडी केंद्रांना पिण्याच्या पाण्याची सुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी राज्य स्तरावरून निधी उपलब्ध करून देण्यात आलेला आहे.

राज्यात जलजीवन मिशन योजनेंतर्गत पाणीपुरवठा करणेबाबत

(१०) * २२ श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.मंगेश कुडाळकर (कुर्ला), श्रीमती सरोज अहिरे (देवळाली), श्री.प्रतापराव पाटील चिखलीकर (लोहा), श्री.बाबुराव कदम - कोहळीकर (हदगाव), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.नानाभाऊ पटोले (साकोली), श्री.विजय वडेटीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.विकास ठाकरे (नागपूर पश्चिम), श्री.विश्वजित कदम (पलूस कडेगाव), श्री.साजिद पठाण (अकोला पश्चिम), श्रीमती ज्योती गायकवाड (धारावी), श्री.दौलत दरोडा (शहापूर), श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.महेश बालदी (उरण), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम), श्री.हिरामण खोसकर (इगतपूरी), श्री.प्रकाश (दादा) सुंदरराव सोळंके (माजलगांव), श्रीमती श्रीजया चव्हाण (भोकर), श्री.जितेश अंतापुरकर (देगलूर), श्री.सिध्दार्थ खरात (मेहकर), श्री.आमश्या पाडवी (अक्कलकुवा), श्री.शिवाजी पाटील (चंदगड), श्री.योगेश सागर (चारकोप), श्रीमती मंजुळा गावित (साक्री), श्री.काशिनाथ महादु दाते सर (पारनेर), श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर), श्री.राजेश विटेकर (पाथरी), श्री.महेश चौघुले (भिवंडी पश्चिम), श्री.संदिप क्षीरसागर (बीड), श्री.हेमंत ओगले (श्रीरामपूर), श्रीमती सुलभा गायकवाड (कल्याण पूर्व), डॉ.नितिन राऊत (नागपूर उत्तर), श्री.भिमराव (आण्णा) धोंडिबा तापकीर (खडकवासला), श्री.अमित झनक (रिसोड), श्री.मोहन मते (नागपूर दक्षिण), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.नारायण कुचे (बदनापूर), श्री.संजय मेश्राम (उमरेड), श्री.संजय देरकर (वणी), श्री.चंद्रकांत ऊर्फ राजुभैर्या रमाकांत नवघरे (बसमत), श्रीमती सई डहाके (कारंजा), डॉ.राहूल पाटील (परभणी), श्री.राहूल कुल (दौंड), डॉ.राहूल आहेर (चांदवड), श्रीमती रंजनाताई (संजना) जाधव (कन्नड) : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात सर्वत्र जलजीवन मिशन योजनेअंतर्गत सुरु असलेली कामे विविध कारणास्तव अपूर्ण राहिल्यामुळे अनेक गावे नळपाणी योजना व पाण्यापासून वंचित राहिली आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, राज्यात विशेषतः रत्नागिरी, धुळे, रायगड, सोलापूर, नांदेड, पुणे, नाशिक, बीड, बुलढाणा, अक्कलकुवा, चंदगड, अहिल्यानगर, परभणी, ठाणे, अंबरनाथ इ. अनेक ठिकाणी जलजीवन मिशनची कामे अपूर्णावस्थेत, निकृष्ट दर्जाची, गैरव्यवहार, खोटी बिले, बनावट कागदपत्रांच्या आधारे कंत्राटे मिळविणे, निधीचा अभाव, मोठ्या प्रमाणात कामे प्रलंबित, प्रशासकीय व सुधारित प्रशासकीय मान्यता न मिळणे, निधी परत जाणे, कंत्राटदारांची थकित देयके, चुकीच्या पध्दतीने कामे केल्यामुळे अद्यापही पाणी पुरवठा न होणे, मुळ प्रस्ताव तसेच सुधारित प्रस्ताव मंत्रालय स्तरावर प्रलंबित असणे, अनेक त्रुटी, विद्युत पुरवठा उपलब्ध नसणे, अनेक ठिकाणी योजना फक्त कागदावरच राबविणे, कंत्राटदार व स्थानिक प्रशासकीय यंत्रणेमध्ये वाद, योजनेसाठी एकाच कंत्राटदाराला बारा ते तेरा गावांची कामे देणे, पाण्याचा स्रोत व जिओ टॅगिंग इ. अनेक कारणास्तव राज्यात सर्वत्र या योजनेची अंमलबजावणी प्रभावीपणे होत नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, या योजनेच्या प्रभावी अंमलबजावणीसंदर्भात नागरिकांनी व स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी वेळोवेळी शासनाकडे तक्रारी, निवेदने व मंत्रिस्तरावर बैठका घेऊनही त्याची अद्यापही अंमलबजावणी झाली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त संपूर्ण प्रकरणाची सखोल चौकशी करून या योजनांची कालबद्ध पध्दतीने अंमलबजावणी करून यातील दोषी कंत्राटदार व कर्मचारी/अधिकार्यांवर तात्काळ कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गुलाबराव पाटील : (१) होय, अंशतः खरे आहे.

(२) होय, हे अंशतः खरे आहे.

राज्यात जल जीवन मिशन कार्यक्रमांतर्गत रु.५.००कोटी खालील कामांची प्रशासकीय मान्यता व अंमलबजावणीचे अधिकार संबंधीत जिल्हा परिषदांना देण्यात आले आहेत, त्यानुसार निविदा कार्यवाही करण्यात आलेली असून पाणी पुरवठा योजनांची कामे विविध स्तरावर सुरु आहेत. कामातील गैरव्यवहाराबाबत प्राप्त तक्रारींवर अंमलबजावणी यंत्रणेकडून उचित कार्यवाही करण्यात येते. झालेल्या कामांच्या टप्प्यानुसार व वेळापत्रकाप्रमाणे त्रयस्थ तांत्रिक तपासणी यंत्रणेकडून (Third Party Inspection) योजनेमध्ये त्रुटी आढळून आल्यावर त्यावर उपाय सुचविले जातात व ते स्वखर्चाने कंत्राटदाराकडून करून घेण्यात येतात. तसेच कंत्राटदारास त्यांच्याकडील त्रुटींच्या अनुषंगाने दंड आकारला जातो किंवा काळ्या यादीमध्ये टाकले जाते. अनेक ठिकाणी योजना फक्त कागदावरच सुरु आहेत हे वस्तुस्थितीस धरून नाही. वस्तु व सेवा करातील वाढ (जी.एस. टी), ज्यादा दर निविदा, स्रोत कोरडा पडणे, त्याअनुषंगाने इतर तांत्रिक बदल व ग्रामपंचायतीच्या मागणी नुसार सुधारीत अंदाजपत्रक शासनाकडे संबंधीत अंमलबजावणी यंत्रणेकडून प्राप्त झाल्यानंतर त्यांना मान्यता देण्यात येते. प्रस्ताव परिपूर्ण नसल्यास संबंधीत अंमलबजावणी यंत्रणेकडून त्रुटी पुर्तता अहवाल मागविण्यात येतो व तो प्राप्त झाल्यानंतर सुधारित प्रशासकीय मान्यतेची कार्यवाही पार पाडली जाते.

जल जीवन मिशन अंतर्गत योजनांना २११८ ठिकाणी विद्युत जोडणी मिळणेबाबतचे प्रस्ताव महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी, मर्यादित यांचेकडे सादर करण्यात आले होते. त्यापैकी ७७८ ठिकाणी महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी कडून विद्युत जोडणी (Electric Connection) प्राप्त झालेली आहे. उर्वरित १३४० ठिकाणी विद्युत जोडणीस मान्यता देणे विषयीची कार्यवाही महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मार्फत प्रगतीत आहे. कंत्राटदार व स्थानिक प्रशासकीय यंत्रणेमध्ये वाद आढळून आल्यास अंमलबजावणी यंत्रणा व शासन स्तरावर वेळोवेळी बैठका घेवून त्याचे निराकरण करण्यात येते. अंमलबजावणी यंत्रणेकडून निविदा प्रक्रिया विहित पध्दतीचा अवलंब

करून केली जाते. त्याबाबत तक्रारी प्राप्त झाल्यास शासनस्तरावरून सदरील प्रकरणाबाबत चौकशी करून दोषी कर्मचारी/अधिकारी यांच्यावर कारवाई करण्यात येते.

पेयजल व स्वच्छता विभाग, जलशक्ती, मंत्रालय, भारत सरकार यांचे दि. १४ ऑगस्ट २०२३ रोजीच्या निर्देशानुसार योजनांची प्रभावी देखभाल व दुरुस्ती करण्यासाठी पाण्याचा उदभवाचे व उपागांचे जीओ टॅगींग करण्यात येत आहेत. JJM-IMIS प्रणालीवरील दि. २१.०२.२०२५ च्या अहवालानुसार ३४ जिल्ह्यांपैकी ७ जिल्ह्यांमध्ये पाण्याच्या स्रोतांचे १००% Geo Tagging पूर्ण झाले असून उर्वरीत २७ जिल्ह्यांची सरासरी ९७.५०% असून स्रोतांचे Geo Tagging दि. १५.०३.२०२५ पर्यंत १००% पूर्ण करण्याचे नियोजन करण्यात आले आहे.

(३) जल जीवन मिशन अंतर्गत नागरीकांकडून तसेच लोकप्रतिनिधी मार्फत राज्य पाणी व स्वच्छता मिशनकडे प्राप्त निविदने व तक्रारी अनुषंगाने सी.पी. ग्राम पोर्टल प्राप्त तक्रारी राज्य स्तरावरून अंमलबजावणी यंत्रणास्तरावर पाठविण्यात येतात व उचित कार्यवाही वेळोवेळी करण्यात येते. सदर योजनेची प्रभावी अंमलबजावणी करण्यासाठी तसेच लोकप्रतिनिधी यांची तक्रार असल्यास शासनस्तरावरून जिल्हानिहाय बैठक घेण्यात येवून संबंधीत अंमलबजावणी यंत्रणेस निर्देश दिले जातात.

(४) सद्यःस्थितीत प्राप्त माहितीनुसार जल जीवन मिशन योजनेंतर्गत रत्नागिरी, धुळे, रायगड, सोलापूर, नांदेड, पुणे, नाशिक, बीड, बुलढाणा, नंदुरबार, कोल्हापूर, अहिल्यानगर, परभणी, ठाणे, या चौदा जिल्ह्यांमध्ये एकूण १०७ कंत्राटदारांना काळ्या यादीमध्ये टाकण्यात आले आहे. सदर जिल्ह्यांमध्ये २६७७ कंत्राटदारांवर दंडात्मक स्वरूपाची कारवाई करून त्यांच्यावर रु. ११८५५.०० लक्ष इतका दंड लावण्यात आला आहे. तसेच सदरील जिल्ह्यांमध्ये ३१ अधिकारी/कर्मचारी यांच्या विरुद्ध कारवाई प्रस्तावित करण्यात आली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

नांदगांव पेठ (ता.जि.अमरावती) येथील गोल्डन फायबर एलएलपी कंपनीतील कामगारांना विषबाधा झाल्याबाबत

(११) * ७३९ श्री.प्रतापराव पाटील चिखलीकर (लोहा), श्री.नरेंद्र भोंडेकर (भंडारा), श्री.विजय वडेटीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम) : सन्माननीय कामगार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नांदगांव पेठ (जि.अमरावती) येथील पंचतारांकित औद्योगिक वसाहतीमधील गोल्डन फायबर एलएलपी कंपनीमधील ७०० पैकी १०० कामगारांना पिण्याच्या पाण्यातून विषबाधा झाल्याचे दिनांक ७ जानेवारी, २०२५ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर कामगारांना उपचाराकरिता जिल्हा सामान्य रुग्णालयात दाखल करण्यात आल्याचेही निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून विषबाधा झालेल्या रुग्णाचा उपचारासंदर्भात तसेच या घटनेस जबाबदार असणाऱ्यांविरुद्ध कारवाई करणेबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आकाश फुंडकर : (१) हे अंशतः खरे आहे.

गोल्डन फायबर एलएलपी, नांदगाव पेठ, ता.जि. अमरावती या कारखान्यात दि.१२/०१/२०२५ रोजी सकाळच्या पाळीमध्ये ८० ते १०० कामगारांना मळमळ, पोटदुखी व उलटी असा त्रास होवू लागला. जिल्हा आरोग्य विभाग, अमरावती यांनी दिलेल्या अहवालानुसार कामगारांनी दूषित अन्न खाल्यामुळे अन्नविषबाधा झाली आहे.

(२) व (३) एकूण बाधित कामगारांपैकी ४२ कामगारांना सामान्य रुग्णालय, अमरावती येथे उपचाराकरीता पाठविण्यात आले होते. त्यातील ११ रुग्णांना जास्त त्रास होत असल्याने गेट लाईफ, अमरावती या खाजगी रुग्णालयात पुढील उपचाराकरीता भरती करण्यात आले होते.

सर्व बाधित कामगारांना उपचारा नंतर घरी सोडण्यात आले असून त्यांच्या उपचाराचा सर्व खर्च कारखाना व्यवस्थापनाने केलेला आहे. सदर घटनेत कोणतीही जीवित हानी झालेली नाही.

जिल्हा आरोग्य विभाग, अमरावती या विभागामार्फत घेण्यात आलेल्या पाण्याच्या आणि अन्नपदार्थांच्या नमुन्यामध्ये, पिण्याचे पाणी पिण्यास योग्य असल्याचे आणि वरील घटना ही दूषित अन्न खाल्यामुळे झाल्याचे आढळून आले आहे.

अन्न व औषध प्रशासन विभागाकडून कारखान्यातील उपहारगृहामधील अन्न पदार्थांचे नमुने विश्लेषणासाठी घेण्यात आले आहेत. तसेच अन्न सुरक्षा व मानके कायदा, २००६ च्या कलम ३६(३)(ब) अन्वये उपहारगृहाचा वापर बंद करणेबाबत आदेश दिलेले आहेत.

तसेच अपर जिल्हादंडाधिकारी, अमरावती यांनी कारखाना व्यवस्थापनास भविष्यात अशा प्रकारच्या अनुचित घटना टाळणेकरीता उपाययोजना करण्याचे निर्देश दिले आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**खर्डी (ता.शहापूर, जि.ठाणे) एमआयडीसीसाठी संपादीत
केलेल्या जमिनीचा मोबदला मिळणेबाबत**

(१२) * १५९१ श्री.दौलत दरोडा (शहापूर) : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय:-

(१) खर्डी (ता.शहापूर, जि.ठाणे) येथे प्रस्तावित महाराष्ट्र राज्य औद्योगिक विकास महामंडळासाठी (एमआयडीसी) मौ.वरखोल,सुगांव, बेंडेकोन पिंपळवाडा आणि खर्डी येथील ७०६ शेतकऱ्यांच्या जवळपास ३१५ हेक्टर जमिनी संपादीत करण्यात आल्या आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यासाठी संबंधित यंत्रणेला निधी प्राप्त होऊनही अद्याप ३०० प्रकल्पग्रस्त शेतकऱ्यांना त्याचा मोबदला देण्यात आलेला नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, प्रकल्पग्रस्तांना जमिनीच्या मोबदल्यासाठी भिवंडी प्रांत कार्यालयात वारंवार जावे लागत असून तेथील अधिकारी केवळ तांत्रिक कारणांच्या आधारावर मोबदला देण्यास टाळाटाळ करित आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने सखोल चौकशी करून प्रकल्पग्रस्तांना तातडीने मोबदला देण्याबाबत तसेच यास विलंब करणाऱ्या संबंधित अधिकाऱ्यांविरुद्ध कारवाई करणेबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. उदय सामंत : (१) होय, हे खरे आहे.

महाराष्ट्र औद्योगिक विकास अधिनियम, १९६१ अन्वये प्रकरण ६ च्या तरतुदी लागू करण्याची अधिसूचना दि.१४.०२.२०१९ रोजी शासन राजपत्रात प्रसिध्द करण्यात आली आहे. त्यानुसार ३१५.०४.९४ हे.आर क्षेत्र अधिसूचित करण्यात आले आहे. तद्नंतर दि.२२.०८.२०१९ रोजीच्या अधिसूचने अन्वये खर्डी, पिंपळपाडा, वरस्कोळ, घाणेपाडा व बेंडेकोण या पाच गावामधील ३००.००९२ हे.आर क्षेत्रास महाराष्ट्र औद्योगिक विकास अधिनियम, १९६१ च्या कलम ३२ (१) लागू करण्यात आले आहे.

(२), (३) व (४) खर्ची औद्योगिक क्षेत्रातील पाच गावामधील ३००.००९२ हे.आर अधिसूचित क्षेत्रापैकी पहिल्या टप्प्यात भूधारकांना मोबदला वाटप करण्यासाठी उपजिल्हाधिकारी तथा पुनर्वसन कार्यालय, ठाणे यांना दि.२६.०८.२०१९ व दि. ०२.१२.२०१९ अन्वये मओवि महामंडळाकडून रु.३९८.१५ कोटी इतकी रक्कम उपलब्ध करून देण्यात आली. दुसऱ्या टप्प्यात उपविभागीय अधिकारी, भिवंडी यांना दि.०४.०७.२०२२ व दि.०६.०७.२०२२ अन्वये रु.१३२ कोटी तसेच तदंतर रु.८.०२ कोटी इतकी रक्कम उपलब्ध करून देण्यात आली आहे. सद्यस्थितीत एकूण १८६ हे.आर क्षेत्रापैकी १८४ हे.आर क्षेत्राचा मोबदला भूधारकांना वाटप करण्यात आला असून, उर्वरित २ हे.आर क्षेत्राचा मोबदला वाटपाची कार्यवाही उपविभागीय अधिकारी, भिवंडी कार्यालयामार्फत सुरु आहे.

तसेच खर्ची औद्योगिक क्षेत्रामधील समाविष्ट १२९.५१५१ हे.आर जमिन औद्योगिकदृष्ट्या विकसित करणे हितावह नसल्याने सदर क्षेत्र विनाअधिसूचित करण्याबाबत मओवि महामंडळाने सादर केलेल्या प्रस्तावास उच्चाधिकार समितीच्या दि.०७.०३.२०२४ रोजीच्या १६२ व्या बैठकीत मान्यता प्रदान करण्यात आली असून, त्यानुषंगाने पुढील कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबई येथील कामा रुग्णालयात भूलतज्ज्ञाअभावी शस्त्रक्रिया प्रलंबित असल्याबाबत

(१३) * १४२१ श्री.संतोष बांगर (कळमनुरी), श्री.मनोज जामसुतकर (भायखळा), श्री.कालिदास कोळंबकर (वडाळा), श्री.रणधीर सावरकर (अकोला पूर्व), अॅड.पराग अळवणी (विलेपार्ले), श्री.पराग शाह (घाटकोपर पूर्व), कॅप्टन आर. सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), श्री.राजन नाईक (नालासोपारा), श्री.मिहीर कोटेचा (मुलुंड), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम), श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व), श्री.दिलीप लांडे (चांदिवली), श्री.चंद्रकांत सोनवणे (चोपडा), श्री.संजय केळकर (ठाणे), डॉ.आशिषराव देशमुख (सावनेर), श्री.सुरेश (राजूमामा) भोळे (जळगाव शहर), श्री. राघवेंद्र (रामदादा) मनोहर पाटील (धुळे ग्रामीण) : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई येथील कामा रुग्णालयात महिलांच्या प्रसूती, कर्करोग, मूत्राशय इत्यादी स्त्री रोगांसंबंधी तसेच इतर सर्वसामान्य १० ते १०० शस्त्रक्रिया गेल्या तीन आठवडयापासून भूलतज्ज्ञाअभावी प्रलंबित आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सर जे. जे. रुग्णालयातील भूलतज्ज्ञ कामा, जीटी, सेंट जॉर्ज या रुग्णालयात जाऊन काम करत असून सध्या सर जे. जे. रुग्णालयात भूलतज्ज्ञांच्या ३७ जागांपैकी १८ जागा रिक्त असून गेली अनेक वर्षे भूलतज्ज्ञाची पदेच भरली गेलेली नाहीत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, भूलतज्ज्ञांच्या कमतरतेमुळे या सर्व रुग्णालयांमध्ये मोठ्या प्रमाणात शस्त्रक्रिया प्रलंबित असून रुग्णांच्या आरोग्याला धोका निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. हसन मुश्रीफ : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) अंशतः खरे आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नाशिक जिल्हयातील त्र्यंबक तालुक्यातील पंचायत समिती मधील
घरकुल योजनेत झालेला गैरव्यवहार**

(१४) * १६५७ श्री.हिरामण खोसकर (इगतपूरी) : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नाशिक जिल्हयातील त्र्यंबक तालुक्यातील पंचायत समितीमधील घरकुल योजनेत तब्बल रुपये ७० ते ८० लाख इतक्या रक्कमेचा गैरव्यवहार झाल्याचे माहे जानेवारी, २०२५ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संबंधित दोषी अधिकारी व कर्मचारी यांच्यावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) असल्यास, या योजनेतील पात्र लाभार्थ्यांना विहित मुदतीत घरे मिळणेबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. जयकुमार गोरे : (१) हे अंशतः खरे आहे.

त्र्यंबक तालुक्यामध्ये शबरी आवास योजनेतर्गत केवळ ०१ लाभार्थी श्री. श्रावण किसन शेवरे यांचे जुन्या घराचे जिओ टॅग फोटो दाखवून ०१ लाख अनुदान वर्ग झाले होते.

(२) त्याअनुषंगाने श्री. रविराज दिनकर चौधरी, ग्रामीण गृहनिर्माण अभियंता (कंत्राटी) यांना सेवेतून कमी करण्यात आले असून श्री. श्रावण किसन शेवरे या लाभार्थीकडून रक्कम वसुलीबाबत कारवाई करण्यात येत आहे.

(३) प्रधानमंत्री आवास योजना-ग्रामीण टप्पा २ अंतर्गत माहे सप्टेंबर, २०२४ मध्ये ६,३७,०८९ उद्दिष्ट व माहे जानेवारी, २०२५ मध्ये १३,२९,६७८ उद्दिष्ट असे एकूण १९,६६,७६७ उद्दिष्ट प्राप्त असून आजअखेर १८,२२,५२५ (९२.६६%) लाभार्थ्यांच्या मंजूरीची प्रक्रिया पूर्ण करण्यात आली असून, १,४४,२४२ इतक्या लाभार्थ्यांच्या मंजूरीची प्रक्रिया प्रगतीपथावर आहे.

राज्य पुरस्कृत आवास योजना अंतर्गत २०२४-२५ मध्ये १,३५,२८८ इतके उद्दिष्ट प्राप्त असून आजअखेर १५,६१२ लाभार्थ्यांच्या मंजूरीची प्रक्रिया पूर्ण करण्यात आली असून, १,१९,६७६ इतक्या लाभार्थ्यांच्या मंजूरीची प्रक्रिया प्रगतीपथावर आहे.

तसेच उद्दिष्ट साध्य करण्यासाठी राज्यस्तर, जिल्हास्तर, तालुकास्तर व गाव पातळीवरून लाभार्थी मेळावे आयोजित करणे, क्षमता बांधणी, कार्यशाळा, आढावा बैठका, क्षेत्रिय भेटी, इ. कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

उल्हासनगर (जि.ठाणे) येथील मध्यवर्ती रुग्णालयात डॉक्टरांच्या

हलगर्जीपणामुळे रुग्णांचा झालेला मृत्यू

(१५) * २२०९ श्री.रईस शेख (भिवंडी पूर्व) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) उल्हासनगर (जि.ठाणे) येथील मध्यवर्ती रुग्णालयात श्री. राहुल इंडाते या रुग्णाला उपचाराकरीता दाखल केले असता तेथील डॉक्टरांच्या हलगर्जीपणामुळे तसेच सरकारी रुग्णवाहिका ६ तास उशिरा आल्याने रुग्णाचा मृत्यू झाल्याची घटना माहे जानेवारी, २०२५ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, रुग्णाचे कुटुंब, नातेवाईक व स्थानिक यांचेकडून संबंधित डॉक्टरांसह रुग्णालय प्रशासन यांचेवर कारवाई करण्याची मागणी करण्यात येत आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर रुग्णालयात तज्ञ डॉक्टर व सर्व सोयीसुविधा उपलब्ध करून देणेबाबत तसेच संबंधित दोषींवर कारवाई करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. प्रकाश आंबिटकर : (१) होय.

(२) होय, हे अंशतः खरे आहे.

रुग्णाचे कुटुंब, नातेवाईक यांचेकडून तक्रार प्राप्त झालेली नाही. तथापि, माहिती अधिकार कार्यकर्ता महासंघ यांचेकडून एम्बुलन्स सेवा उपलब्ध करून न दिल्याबाबतची तक्रार संबंधित रुग्णालयास दि. २४.०१.२०२५ रोजीच्या तक्रार अर्जाद्वारे प्राप्त झाली आहे. तसेच या संबंधाने स्थानिक वृत्तपत्रात दि. २६.०१.२०२५ रोजी बातमी प्रसिध्द झाली आहे.

(३) वरील तक्रार व बातमीची दखल घेऊन दि. २९.०१.२०२५ रोजी जिल्हा शल्यचिकित्सक, मध्यवर्ती रुग्णालय, उल्हासनगर यांनी संबंधितांना ज्ञापने बजावली आहेत. त्यांचे खुलासे प्राप्त करून घेतलेले आहेत. सदरील खुलासे असमाधानकारक असल्यामुळे रुग्णालय स्तरावर प्राथमिक चौकशी समिती नेमण्यात आली. सदर प्राथमिक चौकशीचा अहवाल दि. २७.०२.२०२५ रोजी प्राप्त झाला आहे. अहवालाच्या आधारे कार्यवाही करण्यात येत आहे. तसेच जिल्हा शल्यचिकित्सक यांनी दि. २४.०१.२०२५ च्या पत्रान्वये १०८ क्रमांकाची रुग्णवाहिका पुरविण्याबाबत होत असलेल्या दिरंगाईबाबत पुणे येथे त्यांच्या मुख्यालयास कळविलेले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

उरण (जि.रायगड) तालुक्यातील शेतकऱ्यांच्या जमिनी औद्योगिकरणासाठी संपादित केल्याबाबत

(१६) * ७८३ श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.महेश बालदी (उरण), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम), श्रीमती मनिषा चौधरी (दहिसर) : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) उरण (जि.रायगड) तालुक्यातील ६४ गावातील शेतकऱ्यांच्या जमिनी औद्योगिकरणासाठी संपादित करण्यात येणार असल्याचे माहे जानेवारी, २०२५ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त तालुक्यातील पुनाडे, वशेणी व सारडे या गावातील जमीन संपादनाची अधिसूचना जाहिर करण्यात आली, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, जमीन संपादन प्रक्रियेत एमआयडीसीकडून येणाऱ्या उद्योग व प्रकल्प तसेच पुनर्वसनाबाबत कोणतीही स्पष्टता नसल्यामुळे शेतकऱ्यांमध्ये संभ्रम निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, शासनाने यापूर्वीही या भागात विविध उद्योग व विकासकामांसाठी संपादित केलेल्या शेतकऱ्यांच्या जमिनींचा योग्य मोबदला व योग्य ते पुनर्वसन न केल्यामुळे शेतकऱ्यांनी एमआयडीसीच्या सदर भूसंपादनाला विरोध केला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. उदय सामंत : (१) मौजे पुनाडे, वशेणी व सारडे, ता.उरण, जि.रायगड येथील २९४.३९३३ हे.आर क्षेत्राच्या भूसंपादनाची कार्यवाही सुरु आहे.

(२) व (३) होय, हे खरे आहे.

उरण तालुक्यात पुनाडे औद्योगिक क्षेत्रा मधील मौजे पुनाडे, वशेणी व सारडे या गावामध्ये मे. ब्लू स्टार रियल्टर्स या कंपनीने लॉजिस्टिक पार्क विकसित करण्यासाठी Pass through पध्दतीने मऔवि महामंडळाकडे ७५० एकर क्षेत्र भूसंपादित करून मिळण्याबाबत विनंती केली होती.

त्यानुसार मौजे पुनाडे, वशेणी व सारडे, ता. उरण, जि. रायगड येथील २९४.३९३३ हे.आर क्षेत्र Pass through पध्दतीने सदर कंपनीसाठी दि.२७.१२.२०२२ रोजी शासन राजपत्रात अधिसूचना प्रसिध्द करण्यात आली आहे. परंतु सदर क्षेत्राच्या संपादनासाठी संबंधित भूधारक / खातेदारांचा प्रखर विरोध असल्याने, भूसंपादन प्रक्रिया स्थगित ठेवण्यात आली आहे.

सदर जागेचे भूसंपादन हे मऔवि अधिनियम १९६१ अन्वये सुरु होते सदर औद्योगिक क्षेत्रासाठी सन २०१३ च्या LARR कायद्यानुसार दर निश्चित करणेबाबतचा प्रस्ताव जिल्हाधिकारी, रायगड यांचेकडून मागविण्यात आला होता. सदरहू क्षेत्राच्या संपादनास शेतकऱ्यांच्या असलेल्या विरोधामुळे Blue Star Realtors Limited कंपनीने सदर क्षेत्राचे भूसंपादन रद्द करण्याची दि.१४.१२.२०२४ रोजीच्या पत्रान्वये विनंती केली आहे.

त्यानुषंगाने सदर अधिसूचित क्षेत्र विनाअधिसूचित करण्याची कार्यवाही मऔवि महामंडळामार्फत सुरु आहे.

(४) हे खरे नाही.

मऔवि महामंडळामार्फत होत असलेले भूसंपादन हे MID Act १९६१ अंतर्गत केले जाते व मोबदला निश्चिती ही LAAR Act २०१३ च्या कलम २६ ते ३० च्या तरतूदीनुसार करण्यात येते. तसेच मऔवि महामंडळाच्या पुनर्वसन धोरणानुसार शेतकऱ्यांच्या पुनर्वसनाकरीता परतावा म्हणून १० टक्के विकसित भूखंड महामंडळामार्फत दिला जातो. तसेच उद्योगामध्ये स्थानिकांना नोकरीच्या संधी उपलब्ध करून दिल्या जातात. मऔवि महामंडळाच्या औद्योगिक क्षेत्रात उद्योगधंदे स्थापन करण्यासाठी स्थानिकांना मोठ्या प्रमाणात संधी उपलब्ध होतात.

रायगड जिल्ह्यात रोहा माणगांव येथे दिल्ली मुंबई कॉरीडोर प्रकल्पाकरीता संपादित केलेल्या जमिनींचा शेतकऱ्यांना मऔवि महामंडळाने योग्य मोबदला दिला आहे. त्यामुळे पहिल्या टप्प्यातील ९० टक्के खातेदारांनी भूसंपादनास संमती दर्शवून मोबदला रक्कम स्विकारली असून ५७०० हे आर क्षेत्राचा ताबा मऔवि महामंडळास प्राप्त झाला आहे. तसेच काही ठिकाणी भूसंपादनाची प्रक्रिया ही संयुक्त मोजणी स्तरावर, मुल्यांकन स्तरावर व काही क्षेत्रांचे मोबदला वाटप अशा वेगवेगळ्या टप्प्यावर भूसंपादनाची कार्यवाही मऔवि महामंडळामार्फत सुरु आहे.

(५) व (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

शाळगांव-बोंबाळे वाडी (जि.सांगली) येथील एम.आय.डी.सी. क्षेत्रातील केमिकल
व खत कंपन्या बंद करणेबाबत

(१७) * १३९८ श्री.विश्वजित कदम (पलूस कडेगाव), श्री.नानाभाऊ पटोले (साकोली), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.हेमंत ओगले (श्रीरामपूर), श्री.विकास ठाकरे (नागपूर पश्चिम), श्री.साजिद पठाण (अकोला पश्चिम) : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शाळगांव-बोंबाळेवाडी (जि.सांगली) येथील एमआयडीसी केमिकल व खत कंपन्यांकडून केमिकल युक्त पाणी सोडले जाणे, कंपनीच्या आवारात ५०० ते ७०० फूट खोल बोअर खोदून प्रदूषित पाणी सोडणे परिणामी तेथे मोठ्या प्रमाणात पाणी व वायू प्रदूषण होत असल्याचे नुकतेच निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, एमआयडीसी मधील मॅनमार या कंपनीतून दिनांक २१ नोव्हेंबर, २०२४ रोजी झालेल्या अमोनिया वायू गळतीमुळे ३ नागरीकांचे प्राण गेले असून बरेच नागरिक संसर्ग झाल्याने श्वसनाचा त्रासामुळे दवाखान्यात उपचार घेत असून या परिसरातील सर्व झाडे आणि पिके पूर्णपणे जळाली असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या एम.आय.डी.सी.मध्ये सुरु असलेल्या केमिकल व खत कंपन्या बंद कराव्यात अशी मागणी

स्थानिकांनी जिल्हाधिकारी, सांगली यांच्याकडे दिनांक ६ जानेवारी, २०२५ रोजी वा त्यासुमारास निवेदनाद्वारे केली असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, या संपूर्ण प्रकरणांची शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. उदय सामंत : (१) शाळगांव-बोंबाळेवाडी येथील मऔविम क्षेत्रातील केमिकल व खत कंपन्यांच्या आवारात बोअरवेल मध्ये केमिकल सोडत असल्याचे आढळून आले नाही. तथापि मे.विठ्ठल केमिकल, भूखंड क्र.ए-७ व ए-७/१ कंपनीमध्ये पिण्याच्या पाण्याची बोअरवेल आढळून आलेली होती. सदरची बोअरवेल म.औ.वि. महामंडळाकडून दि.०३/०२/२०२५ रोजी बुजवून टाकून कायमची बंद करण्यात आलेली आहे.

(२) मे.मॅनमार इंडस्ट्रीज, प्लॉट ए-५३ या उद्योगामध्ये दिनांक २१.११.२०२४ रोजी स्फोट होऊन वायू गळती झाल्यामुळे एकूण १२ जण बाधित झाले होते. त्यापैकी तीन कामगार व उद्योगाचे मालक यांचा उपचारादरम्यान मृत्यू झाला असून, उर्वरित ८ जखमींना उपचारानंतर घरी सोडण्यात आले आहे अशी माहिती महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाकडून (MPCB) प्राप्त झालेली आहे.

(३) शाळगांव, रायगांव व बोंबाळेवाडी, ता.कडेगाव, जि.सांगली येथील नागरिकांनी जिल्हाधिकारी, सांगली यांचेकडे दि.०६.०१.२०२५ रोजी सदरील एमआयडीसीमधील सुरु असलेल्या केमिकल व खत कंपन्या बंद करण्याबाबत निवेदन दिले आहे.

(४) सदर घटनेच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाद्वारे दि.२२.११.२०२४ रोजी मे.मॅनमार इंडस्ट्रीज, प्लॉट नं. ए-५३, शाळगाव बोंबाळेवाडी या औद्योगिक वसाहत उद्योगास बंद करण्याचे व कारखान्यात उपलब्ध असलेल्या घातक घनकचऱ्याची विल्हेवाट सामुहिक घातक घनकचरा व्यवस्थापन केंद्राद्वारे करण्याचे आदेश देण्यात आले आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील जिल्ह्यांना टँकरने पाणी पुरवठा करावा लागत असल्याबाबत

(१८) * १११ श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी), श्री.चेतन तुपे (हडपसर), श्रीमती सुलभा खोडके (अमरावती), श्री.भिमराव (आण्णा) धोंडिबा तापकीर (खडकवासला), श्री.दौलत दरोडा (शहापूर), श्री.गोपिचंद पडळकर (जत), श्री.अभिमन्यु पवार (औसा), श्री.रविशेठ पाटील (पेण), श्री.विलास तरे (बोईसर), श्रीमती सुलभा गायकवाड (कल्याण पूर्व), श्री.राजेंद्र गावित (पालघर) : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात विशेषतः शहापूर, ठाणे, पुणे, जत (जि.सांगली), लातूर, रायगड, कल्याण इ. अनेक भागात मोठ्या प्रमाणात पाणी टंचाई असून वर्षानुवर्षे टँकरने पाणीपुरवठा करावा लागत असल्याचे नुकतेच निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पाणी पुरवठा योजना बंद असणे, वीजपुरवठा खंडित असणे, पाईपलाईन फुटणे, विहिरी कोरड्या पडणे, जलजीवन मिशनची कामे अपुरी असणे, निधीची कमतरता, अमृत योजनेअंतर्गत पाईपलाईनचे काम अपूर्ण असणे, टँकरद्वारे पाणीपुरवठा न होणे, टँकरचा काळाबाजार होणे इ. अनेक कारणास्तव ग्रामस्थांना दुरून पाणी आणावे लागत असल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, भातसा धरणातील नळ पाणीपुरवठा योजनेची मोटार अचानक गाळात रुतल्यामुळे खर्डी (ता.शहापूर, जि.ठाणे) येथील पाणीपुरवठा योजना बंद होणे तसेच मोटारीमध्ये वारंवार तांत्रिक बिघाड होत असल्याने यासंदर्भात मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, ठाणे जिल्हाधिकारी, ठाणे यांचेकडे वारंवार निवेदने देण्यात येऊनही यासंदर्भात कोणतीही कार्यवाही झाली नाही, हे ही खरे आहे काय,

- (४) तसेच, जत (जि.सांगली) येथील दुष्काळग्रस्त गावांना वर्षानुवर्षे टँकरने पाणीपुरवठा करावा लागत असून जलजीवन योजनेतून पाणी मिळण्यासाठी जिल्हा परिषद, सांगली यांनी कामांचे कार्यदिश तसेच सुधारित अंदाजपत्रक पाठवूनही शासनाने त्यास अद्यापही मान्यता दिली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (५) तसेच, लातूर जिल्ह्यातील पाणीटंचाई निवारणार्थ योजनेचा खर्च भागविण्यासाठी रुपये ११ कोटी इतक्या रक्कमेची मागणी मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, लातूर यांनी शासनाकडे दिनांक १९ जुलै, २०२४ रोजी वा सुमारास केली असता मागणीच्या अनुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) असल्यास, उपरोक्त सर्व प्रकरणी चौकशी करून शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (७) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गुलाबराव पाटील : (१) होय, हे अंशतः खरे आहे. काही जिल्ह्यांमध्ये सरासरीपेक्षा कमी पर्जन्यमान झाल्यामुळे पाणीटंचाई परिस्थिती उद्भवते. सद्यःस्थितीत नमूद जिल्ह्यांपैकी पुणे जिल्ह्यात १ गाव व ३ वाड्या यांसाठी १ शासकीय टँकरद्वारे पाणी पुरवठा सुरु आहे.

(२) होय, हे अंशतः खरे आहे. ग्रामीण भागातील काही स्रोत कोरडे पडलेले आहेत. अशा गावांमध्ये सद्यस्थितीत टँकरने पाणी पुरवठा करण्यात येत आहे. जल जीवन मिशन अंतर्गत निधीची कमतरता असल्याने कामे पुर्ण होण्यास विलंब होत आहे. टँकरचा काळाबाजार झाल्याचे निदर्शनास आलेले नाही.

(३) होय, हे अंशतः खरे आहे. खर्ची नळ पाणीपुरवठा योजनेच्या नादुरुस्त झालेल्या मोटारीचे काम तात्काळ ग्रामपंचायतीमार्फत करून घेण्यात आलेले असून खर्ची नळ पाणीपुरवठा योजनेतून पाणीपुरवठा सुरळीत सुरु आहे. तसेच सदरील नळ पाणीपुरवठा योजनेच्या कामाचे जलजीवन मिशन अंतर्गत सदर काम प्रगतीत आहे.

(४) होय, हे अंशतः खरे आहे. जल जीवन मिशन कार्यक्रमांतर्गत जत तालुक्यामध्ये १०२ योजनांना कार्यदिश दिलेले आहेत. त्यापैकी २३ योजना सुधारीत प्रशासकीय मान्यतेसाठी शासनास सादर करण्यात आलेल्या आहेत व ७ योजनांना सुधारित प्रशासकीय मान्यता देण्यात आलेली असून उर्वरित योजनांना मान्यता देण्याचे काम शासनस्तरावर सुरु आहे.

(५) लातूर जिल्ह्यातील पाणीटंचाई निवारणार्थ विहित विवरणपत्रात दि. १६.०१.२०२५ रोजीच्या पत्रान्वये (शासनास प्राप्त दि. ३०.०१.२०२५) निधीमागणी प्राप्त झाली. त्यानुषंगाने व उपलब्ध निधीच्या प्रमाणात लातूर जिल्ह्यासाठी रु. ४०७.१३ लक्ष इतका निधी उपलब्ध करून देण्यात आलेला आहे.

(६) राज्यात दरवर्षी होत असलेली पाणी टंचाई दूर करण्यासाठी केंद्र शासन व राज्य शासनाद्वारे जल जीवन मिशन कार्यक्रमांतर्गत ५५ लिटर दरडोई दरदिवसीशी पाणी उपलब्ध करून देण्यात येत आहे. तसेच टंचाई कृती आराखड्या जिल्हाधिकारी यांच्या स्तरावरून राबवून त्याद्वारे विंधन विहिरी/कुपनलिका घेणे , नळ योजनांची विशेष दुरुस्ती करणे, तात्पुरत्या पूरक नळ योजना घेणे, टँकरने /बैलगाडीने पाणी पुरवठा करणे, खाजगी विहीर अधिग्रहण करणे, विहीर खोल करणे/गाळ काढणे , बुडक्या घेणे इ. उपयायोजना राबविण्यात येत आहेत.

(७) प्रश्न उद्भवत नाही.

कोसंबी रिठ (ता.पोंभुर्णा, जि.चंद्रपूर) येथील शेतकऱ्यांना एमआयडीसी करिता संपादित केलेल्या जमिनींचा मोबदला देणेबाबत

(१९) * ११३ श्री.सुधीर मुनगंटीवार (बल्लारपूर) : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोसंबी रिठ (ता.पोंभुर्णा, जि.चंद्रपूर) येथील शेतकऱ्यांची शेतजमीन एमआयडीसीसाठी संपादित करण्यात आली असून अद्याप उक्त जमिनीचा मोबदला संबंधितांना देण्यात आलेला नाही, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, म.औ.वि.मं. अधिनियम १९६१, ३२(२) अन्वये भूमीअधिग्रहण प्रकल्पबाधित भूखंड भोगवटाधारकांना दर हेक्टरी ८० लक्ष रूपये भाव देण्यात यावा किंवा उक्त भूखंड भूसंपादन प्रक्रियेमधून वगळण्यात यावा अशी मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधी (बल्लारपूर) यांनी जिल्हाधिकारी, चंद्रपूर यांना दिनांक १९ डिसेंबर, २०२४ रोजी वा त्या सुमारास लेखी निवेदनाद्वारे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. उदय सामंत : (१) हे खरे नाही.

उच्चाधिकार समितीच्या दि.१९.१०.२०१८ रोजी संपन्न झालेल्या ९८ व्या बैठकीमध्ये रु.१०,००,०००/-प्रती हेक्टरी दरास मान्यता प्रदान करण्यात आली आहे. त्यानुषंगाने सदर प्रकरणी म.औ.वि. महामंडळाच्या दि.०५.०८.२०१९ च्या पत्रान्वये भूसंपादन अधिकारी तथा उपविभागीय अधिकारी, गोंडपिपरी यांना रु.०६,०७,५२,६६२/- इतकी रक्कम भूसंपादनकामी उपलब्ध करून देण्यात आली आहे. अद्यापपर्यंत संबंधित शेतकऱ्यांना रु.२.२१ कोटीचे वाटप करण्यात आलेले आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) महाराष्ट्र औद्योगिक विकास अधिनियम, १९६१ अन्वये भूसंपादनाची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

छत्रपती संभाजीनगर जिल्ह्यातील मद्यनिर्मिती कंपनीत मका साठवण

टँक फुटल्याने कामगारांचा झालेला मृत्यू

(२०) * ७८ श्री.मंगेश कुडाळकर (कुर्ला) :सन्माननीय कामगार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) छत्रपती संभाजीनगर येथील शेंद्रा एमआयडीसी मध्ये मद्यनिर्मिती करणाऱ्या कंपनीचा ०३ हजार टन क्षमतेचा मका साठवण टँक फुटल्याने चार कामगारांचा मृत्यू झाल्याची घटना दिनांक १५ नोव्हेंबर, २०२४ रोजी वा त्यासुमारास घडली हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त घटनेची चौकशी करण्यात आली आहे काय, चौकशीमध्ये काय आढळून आले त्यानुषंगाने संबंधित कंपनीच्या मालकावर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) तसेच सदर दुर्घटनेतील मृत झालेल्या कामगारांच्या कुटुंबियांना आर्थिक मदत देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आकाश फुंडकर : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) कारखान्याचे भोगवटादार यांचेविरूद्ध कारखाने अधिनियम १९४८ चे कलम ७-(अ)(२)(अ) आणि कलम ७-(अ) (२)(क) च्या भंगाबाबत मा. न्यायदंडाधिकारी, औरंगाबाद यांचे न्यायालयात दि. १७.०१.२०२५ रोजी ३ स्वतंत्र खटले दाखल करण्यात आले आहेत.

(३) सदर घटनेतील मृत कामगारांच्या कुटुंबियांना कारखाना व्यवस्थापनाद्वारे एकूण रु. ७६ लाख सानुग्रह अनुदान म्हणून दिले आहेत. तसेच रु.३४,२१,७००/- नुकसान भरपाई म्हणून मा. नुकसान भरपाई आयुक्त तथा कामगार न्यायालय यांच्याकडे जमा केले आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबईतील मानखुर्द येथील "दि चिल्ड्रेन्स एड सोसायटी " च्या जागेवर
झालेले अतिक्रमण निष्कासित करणेबाबत

(२१) * ८७ श्री.मोहन मते (नागपूर दक्षिण), श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी), श्रीमती मनिषा चौधरी (दहिसर), श्री.राजेंद्र गावित (पालघर), श्री.विलास तरे (बोईसर), श्री.मनोज जामसुतकर (भायखळा), श्री.काशिनाथ महादु दाते सर (पारनेर), श्री.पराग शाह (घाटकोपर पूर्व), अॅड.पराग अळवणी (विलेपार्ले), कॅप्टन आर. सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), श्री.मिहीर कोटेचा (मुलुंड), श्री.नरेंद्र मेहता (मिरा भाईंदर), श्री.कालिदास कोळंबकर (वडाळा), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.संजय केळकर (ठाणे), डॉ.आशिषराव देशमुख (सावनेर), श्री.सुरेश (राजूमामा) भोळे (जळगाव शहर) : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मुंबईत अनाथ, वंचित व गतिमंद मुलांसाठी मानखुर्द येथे असलेल्या "दि चिल्ड्रेन्स एड सोसायटी" च्या बालसुधारगृहाच्या ५५ एकर जागेपैकी २५ एकर जागेवर मोठ्या प्रमाणात अतिक्रमण झाले असून तेथे मद्याची दुकाने, गैरेज, बार, गोदामे, मंगल कार्यालय, झोपड्या अस्तित्वात असल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या अतिक्रमणामुळे तेथून जवळ असलेल्या भारताच्या प्रमुख अणुसंशोधन संस्थेच्या (बी.ए.आर.सी.) सुरक्षतेस धोका निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, यासंदर्भात मुख्याधिकारी, दि चिल्ड्रेन्स एड सोसायटी, मुंबई यांनी महिला व बालविकास विभागाचे संबंधित अधिकारी, मा. जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगर आणि स्थानिक पोलिस ठाणे यांच्याकडे निवेदनाद्वारे कारवाईची मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त निवेदनाच्या अनुषंगाने शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले,
- (५) असल्यास, त्याअनुषंगाने उक्त अतिक्रमणे तातडीने निष्कासित करण्यासह यास जबाबदार असणा-यांविरुद्ध शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

कुमारी आदिती तटकरे : (१) होय. अंशतः खरे आहे.

दि चिल्ड्रेन्स एड सोसायटीच्या बालसुधारगृहाच्या ५५ एकर ४ गुंठे ४ आणे जमिनी पैकी २३ एकर अतिक्रमित जमिनीवर मोठ्या प्रमाणात अतिक्रमण झाले असून तेथे मद्याची दुकाने, गैरेज, बार, गोदाम, मंगल कार्यालय, झोपड्या अस्तित्वात असल्याचे दिसून येत आहे.

(२) याबाबत शासन स्तरावर कोणतीही तक्रार प्राप्त झालेली नाही.

(३) हे खरे आहे.

(४) उक्त निवेदनाच्या अनुषंगाने दि चिल्ड्रेन एड सोसायटीच्या जागेवरील अतिक्रमणाच्या अनुषंगाने सचिव, महिला व बाल विकास यांच्या अध्यक्षतेखाली दि.८.४.२०२४ रोजी बैठक घेण्यात येऊन अतिक्रमण तात्पुरत्या स्वरूपात रोखण्यासाठी खंदक खोदण्याबाबत व या जागेवर एक चौकी उभारण्यात येऊन २४ तास खाजगी पहारेकरी नेमणुकीबाबत सूचना देण्यात आल्या आहेत. तसेच यानुषंगाने शासन स्तरावरून व आयुक्त, महिला व बाल विकास आयुक्तालय यांच्या स्तरावरून आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगर व पोलीस आयुक्त, बृहन्मुंबई यांना अतिक्रमण निष्कासनाची कार्यवाही करण्याबाबत कळविण्यात आले आहे.त्यानुषंगाने पुढील कार्यवाही चालू आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**गिया बारी सिंड्रोम (जिबीएस) या आजाराचा प्रादूर्भाव नियंत्रणात
आणण्यासाठी करावयाच्या उपाययोजना**

(२२) * ७७२ श्री.भिमराव (आण्णा) धोंडिबा तापकीर (खडकवासला), श्री.सुरेश धस (आष्टी), श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.चेतन तुपे (हडपसर), श्री.विजय वडेटीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.नानाभाऊ पटोले (साकोली), श्री.विकास ठाकरे (नागपूर पश्चिम), श्री.विश्वजित कदम (पलूस कडेगाव), श्री.साजिद पठाण (अकोला पश्चिम), श्रीमती श्वेता महाले (चिखली), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन), श्री.सुधीर मुनगंटीवार (बल्लारपूर), श्रीमती मोनिका राजळे (शेवगांव - पाथर्डी), श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी), श्री.मनोज जामसुतकर (भायखळा), श्री.गजानन लवटे (दर्यापूर), श्री.बापूसाहेब पठारे (वडगाव शेरी) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात अनेक ठिकाणी विशेषतः पुणे, पिंपरी -चिंचवड व नागपूर येथे गिया बारी सिंड्रोम (जिबीएस) या आजाराचे रुग्ण मोठ्या प्रमाणात आढळून आले असून त्यात अनेक रुग्णांचा मृत्यू झाला असून शेकडो व्यक्तींना याची लागण झाल्याचे नुकतेच निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या आजाराने अनेक रुग्ण बाधित असून या आजाराची कारणे, त्यावर करावयाचे उपचार, लागणारी वैद्यकीय यंत्रसामुग्री, डॉक्टर्स, प्रयोगशाळा, मोफत औषधे उपचार, प्रतिबंधात्मक उपाययोजना, आजारावर नियंत्रण व जनजागृती इ. बाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) असल्यास, आजाराचे निदान व उपचार तातडीने होण्यासाठी राष्ट्रीय विषाणूविज्ञान संस्थेकडून (एनआयव्ही) प्राप्त होणाऱ्या नमुन्यांचे विश्लेषण कमीत-कमी कालावधीत प्राप्त होणे तसेच उपचारासाठी लागणारी पुरेशी संसाधने व तपासण्या याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) असल्यास, या संपूर्ण प्रकरणी चौकशी करून शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. प्रकाश आंबिटकर : (१) होय.

पुणे जिल्हा - सध्यस्थितीत पुणे जिल्ह्यामध्ये माहे जानेवारी २०२५ पासून GBS या आजाराचे २१५ संशयित रुग्ण (पुणे मनपा १३८, पिंपरी-चिंचवड मनपा ३२, पुणे ग्रामीण ३३, इतर राज्यातील १२ आढळलेले असून त्यापैकी १५३ पुणे मनपा १०२, पिंपरी-चिंचवड मनपा २४, पुणे ग्रामीण २१, इतर राज्यातील ६) रुग्ण बरे होऊन घरी सोडण्यात आलेले आहे. सध्यस्थितीत GBS या आजाराने ४ मृत्यू झालेले असून ७ हे GBS संशयित मृत्यू आहेत.

नागपूर जिल्हा - सद्य स्थितीत जीबीएस आजाराचे ४ रुग्ण आढळून आले असून त्यापैकी एका रुग्णाचा या आजाराने मृत्यूची नोंद झाली आहे.

(२) जीबीएस आजाराची कारणे:

गिया बारी सिंड्रोम या आजाराची मुख्य कारणे पुढील प्रमाणे आहेत.

- १) विशिष्ट विषाणूजन्य किंवा जिवाणूजन्य संसर्ग
- २) विशिष्ट लसीकरण
- ३) एखादी शस्त्रक्रिया

या घटना गिया बारी सिंड्रोम साठी प्रेरक घटना म्हणून कार्य करतात या गोष्टीनंतर तीन ते चार आठवड्यांनी काही व्यक्तींमध्ये गिया बारी सिंड्रोम(जीबीएस) ची लक्षणे आढळतात.

वैद्यकीय यंत्रसामग्री :

पुणे जिल्ह्यांतर्गत सर्व रुग्णालये जीबीएस रुग्णांवर उपचार करण्यास सक्षम आहेत. आवश्यक असणारी सर्व वैद्यकीय यंत्रसामग्री जसे की २१६८ आयसीयू, बेडस १३५८ व्हेटीलेटर्स इत्यादी व्यवस्था उपलब्ध आहेत. १३९९२ आयव्हीआयजी इंजेक्शनचा साठा आहे .

मोफत औषधोपचार:

महात्मा फुले जन आरोग्य योजने अंतर्गत ,आतापर्यंत ८७ जीबीएस रुग्णालया मोफत उपचार करण्यात आले. यामध्ये पी.एम.सी.क्षेत्रातील ४८ रुग्णांवर रुपये ७५ लक्ष, पी.सी.एम.सी. क्षेत्रातील १६ रुग्णांवर रुपये ३१ लक्ष २० हजार, पुणे ग्रामीण क्षेत्रातील १८ रुग्णांवर रुपये २८ लक्ष व इतर जिल्ह्यातील ०५ रुग्णांवर रुपये ७ लक्ष ८० हजार असे एकूण १ कोटी ४२ लक्ष रुपये खर्च झाले आहेत.

उपाययोजना:

बाधित भागातील विहिरींच्या पाण्याचे निर्जंतुकीकरण करण्याची प्रक्रिया तीव्र करण्यात आली.

१. डब्ल्यू. एच. ओ. च्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार प्रभावित भागातील जलस्रोतांच्या पाण्याचे क्लोरिनीकरण करण्यात आले.

२. ब्लीचिंग पावडर पाण्याच्या टँकरच्या मालकांना वितरीत केली जाते आणि त्यांना क्लोरिनेशन शिकवले जाते.

३. पी. सी. एम. सी. मध्ये सर्वेक्षण पथके तैनात करण्यात आली असून २८७४१ घरांचे सर्वेक्षण करण्यात आले आहे. प्रत्येक पथकामध्ये ए. एन. एम., एम.पी.डब्ल्यू. आणि आशा यांचा समावेश आहे. आणि वैद्यकीय अधिकाऱ्यांकडून त्यांचे निरीक्षण केले जाते. पी. सी. एम. सी. रुग्णालयांमध्ये आवश्यक औषधे उपलब्ध आहेत. पाण्याच्या नमुन्यांची नियमितपणे चाचणी केली जात आहे.

४. प्रा.आ.केंद्र ,खडकवासला मार्फत क्लोरिनेशन उपाययोजना ची खातरजमा करण्यासाठी सर्व टँकर मालकांना पत्र देण्यात आलेले आहे.

५. प्रा. आ. केंद्र खडकवासला, नंदोशी, धायरी आणि नरहे या उपकेंद्रांसह येथे आरोग्य पथके कार्यरत आहेत. धायरी, नंदोशी, किरकटवाडी आणि खडकवासला या भागांतील जी. बी. एस. प्रकरणांची माहिती मिळाल्यानंतर पुढील उपक्रम सुरू करण्यात आले.

६. आरोग्य कर्मचारी आणि आशा कार्यकर्त्यांचा समावेश असलेल्या आरोग्य पथकांच्या मदतीने घरोघरी सर्वेक्षण करण्यात आलेले असून आतापर्यंत १३२९१ घरांचे सर्वेक्षण करण्यात आले. अतिसाराची लक्षणे असलेल्या रुग्णाला लगेच अतिसाराचे उपचार दिलेले आहेत. पाण्याच्या नमुन्यांची चाचणी-पुरवठा स्रोतांकडून पाण्याचे नमुने, समुदाय नळ, विहिरी आणि घरांमधील पाण्याचे नमुने घेतले असून सदर नमुने आणि जीवाणूशास्त्रीय, रासायनिक आणि विषाणूशास्त्रीय चाचणीसाठी पाठवलेले आहेत.

सार्वजनिक जन जागृतीसाठी उपाययोजना:

१. पुणे जिल्ह्याकडून इन्स्टाग्राम, फेसबुक, टिव्टर पृष्ठावर जनजागृती, हस्तपत्रिका वाटप करण्यात आले. दूरदर्शन व आकाशवाणी मार्फत तज्ञ व्यक्तींनी सामान्य नागरिकांना आजाराबाबत प्राथमिक माहिती, प्रतिबंधात्मक उपाय इत्यादी मार्गदर्शन केले.

(३) रुग्णालयात रुग्ण दाखल झाल्यानंतर डॉक्टरांच्या सल्ल्याने त्याचे रक्त, लघवी, विष्टा व CSF नमुने NIV कडे तात्काळ पाठविण्यात येतात. NIV नमुन्यांची तपासणी करून त्याचे निदानाचे अहवाल रुग्णालयांना पाठविण्यात येतात.

सध्यस्थित NIV लॅब कडून तपासणी करण्यात आलेले नमुने:

१. विष्टेचे नमुने -६६१
२. सिरम नमुने -१६४
३. प्लास्मा नमुने - ७२
४. लघवी नमुने -१३८
५. CSF नमुने -८८

(४) उपाययोजना वरील प्रमाणे करण्यात येत आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील सार्वजनिक रुग्णालयांमध्ये बोगस औषधांची विक्री रोखण्याबाबत

(२३) * ११ श्री.चेतन तुपे (हडपसर), श्री.संजय उपाध्याय (बोरीवली), श्रीमती सुलभा खोडके (अमरावती), श्रीमती सरोज अहिरे (देवळाली), श्री.विकास ठाकरे (नागपूर पश्चिम), श्री.नानाभाऊ पटोले (साकोली), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.साजिद पठाण (अकोला पश्चिम), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन), श्री.शिवाजी कर्डिले (राहुरी), श्री.शिरीषकुमार नाईक (नवापूर), श्री.राजकुमार बडोले (अर्जुनी-मोरगांव), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.विश्वजित कदम (पलूस कडेगाव), श्री.रामदास मसराम (आरमोरी), श्री.किसन कथोरे (मुर्बाड), डॉ.संजय कुटे (जळगाव जामोद), श्री.रमेश कराड (लातूर ग्रामीण), श्री.प्रविण दटके (नागपूर मध्य), श्री.बंटी भांगडिया (चिमूर), श्री.रविशेठ पाटील (पेण), श्री.विजय देशमुख (सोलापूर शहर उत्तर), श्री.मंगेश चव्हाण (चाळीसगाव), डॉ.विनय विलासराव कोरे (सावकर) (शाहूवाडी), श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर), श्री.विजय वडेटीवार (ब्रम्हपूरी), श्रीमती मोनिका राजळे (शेवगांव - पाथर्डी), श्री.मनोज जामसुतकर (भायखळा), श्री.मिहीर कोटेचा (मुलुंड), श्री.करण देवतळे (वरोरा), श्री.बाबुराव कदम - कोहळीकर (हदगाव), श्री.सत्यजित देशमुख (शिराळा), श्री.संजय केळकर (ठाणे), श्रीमती श्वेता महाले (चिखली), श्री.पराग शाह (घाटकोपर पूर्व), अॅड.पराग अळवणी (विलेपार्ले), कॅप्टन आर. सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), श्री.नरेंद्र मेहता (मिरा भाईंदर), श्री.योगेश सागर (चारकोप), श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी), श्री.कालिदास कोळंबकर (वडाळा), श्री.रणधीर सावरकर (अकोला पूर्व), अॅड.राहुल ढिकले (नाशिक पूर्व), श्री.राजन नाईक (नालासोपारा), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम), श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व), श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.राहूल कुल (दौंड), डॉ.आशिषराव देशमुख (सावनेर), श्री.संजय मेश्राम (उमरेड), श्री.सुरेश (राजूमामा) भोळे (जळगाव शहर), श्री.राहुल आवाडे (इचलकरंजी), श्री.राघवेंद्र (रामदादा) मनोहर पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.अनिल पाटील (अमळनेर), श्री.सिध्दार्थ शिरोळे (शिवाजीनगर) श्री.रोहित पवार (कर्जत जामखेड), श्री. जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा): सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात अनेक शासकीय रुग्णालयांमध्ये मोठ्या प्रमाणात निष्कृष्ट, बोगस व बनावट औषधे पुरविण्यात येत असल्याचे नुकतेच निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अशा प्रकरणांवर चाप बसविण्यासाठी संस्था स्तरावर स्थानिक खरेदी करतांना कोणकोणत्या निकषांची पूर्तता करावी, रुग्णालयांमध्ये असलेल्या त्रुटी, संबधित उत्पादकांकडे जागतिक आरोग्य संघटनेने निर्देशित केलेले जी.एम.पी. प्रमाणपत्र तसेच अशा औषधांच्या नमुन्यांची त्रयस्थ पद्धतीने चौकशी करण्याचे निर्देश शासनमार्फत देण्यात आलेले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, अनेक ठिकाणी औषधांची तपासणी करण्यासाठी हे नमुने प्रयोगशाळेत पाठविले असता नियमानुसार ६० दिवसांत अहवाल मिळणे अनिवार्य असतांनाही अहवाल प्राप्त होण्यास १२ ते १६ महिने इतका प्रदिर्घ कालावधी लागल्याने ही औषधे मुदतबाह्य झाल्याचे व दरम्यानच्या काळात रुग्णांनी ती सेवन देखील केल्याच्या असल्याच्या घटना अनेक जिल्ह्यांमध्ये घडल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, रुग्णांचा डायलिसीस, सिटी स्कॅन, एम.आर.आय. व रक्त चाचण्यांचा अहवाल येण्यास लागणाऱ्या विलंबाबाबत तसेच वैद्यकीय वस्तू खरेदी प्राधिकरणाच्या पुरवठा करण्यात येणाऱ्या औषधांच्या नमुन्यांच्या तपासणीत दोषी आढळल्यास त्यांच्यावर कडक कारवाई करण्याचे आदेश मा.आरोग्य मंत्री यांनी दिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

- (५) असल्यास, रुग्णालयांमध्ये सध्या देण्यात येणाऱ्या औषधांमध्ये ड्रग्स कंटेंट तपासणे, महाराष्ट्र वैद्यकीय वस्तू खरेदी प्राधिकरण अधिक सक्षम करणे, त्यासाठी आवश्यक मनुष्यबळ उपलब्ध करून देणे, प्राधिकरणांचे कंपनीशी झालेले दरकार तपासणे, रुग्णांना दर्जेदार औषधे पुरविणे या सर्व बाबतीत नियमावली वा विशिष्ट कार्यपद्धती तयार करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) असल्यास, अशा संपूर्ण प्रकरणांची सखोल चौकशी करून दोषींवर कारवाई करण्यासह रुग्णांना दर्जेदार औषधे उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (७) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. प्रकाश आंबिटकर :(१) हे खरे नाही.

(२) औषधी खरेदीबाबत महाराष्ट्र वैद्यकीय वस्तू खरेदी प्राधिकरण मार्फत प्रशासकीय नियमानुसार कार्यवाही करण्यात येते.

स्थानिक स्तरावर गुणवत्तापूर्ण औषधी खरेदी करण्याबाबत मार्गदर्शन सूचना निर्गमित करण्यात आल्या आहेत.

(३) हे खरे नाही.

सार्वजनिक आरोग्य विभाग अंतर्गत रुग्णालयात अशा प्रकारची घटना निदर्शनास आली नाही.

(४) हे खरे आहे.

(५) वरील ३ प्रमाणे.

(६) ज्या ठिकाणी असे प्रकरण निदर्शनास येतात त्या ठिकाणी स्थानिक पातळीवर उचित कार्यवाही करण्यात येते.

(७) प्रश्न उद्भवत नाही.

उल्हासनगर (जि.ठाणे) येथील शासकीय बालसुधारगृहातील मुलींच्या सुरक्षिततेबाबत

(२४) *८११ श्रीमती ज्योती गायकवाड (धारावी), श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व) : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) उल्हासनगर (जि.ठाणे) येथील मुलींच्या शासकीय बालसुधारगृहातून महिला काळजीवाहक, पोलीस बंदोबस्त असतानाही आठ मुलींनी दिनांक ८ जानेवारी, २०२५ रोजी वा त्यासुमारास पलायन केल्याची घटना घडली असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शासकीय बालसुधारगृहातील मुलींची सुरक्षितता यामुळे धोक्यात आली असल्याचेही निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने सखोल चौकशी करून यास जबाबदार असणाऱ्या संबंधितांविरुद्ध कारवाई करणेसह भविष्यात अशा घटनांची पुनरावृत्ती टाळण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

कुमारी आदिती तटकरे : (१) हे खरे आहे,

(२) व (३) हे खरे नाही,

सदर प्रकरणी विभागीय उपआयुक्त, महिला व बाल विकास, कोकण विभाग, मुंबई यांचेकडून चौकशी करण्यात आली असून त्यानुषंगाने सदर घटनेस जबाबदार असणारी १ महिला कनिष्ठ काळजी वाहक, १ पुरुष सुरक्षा रक्षक व १ महिला सुरक्षा रक्षक या ३ व्यक्तींना कामावरून कमी करण्यात आलेले आहे. तसेच संस्थेचे अधिक्षक यांचा अतिरिक्त कार्यभार काढून इतर वरीष्ठ अधिकारी यांचेकडे अतिरिक्त कार्यभार सोपविण्यात आलेला आहे. सद्यस्थितीत ८ पैकी ७ प्रवेशिता परत आल्या असून १ प्रवेशिता सापडून न आल्याने वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक, हिल

लाईन पोलीस स्टेशन, उल्हासनगर-५, जि. ठाणे येथे प्रथम खबरी अहवाल (FIR) नोंदविण्यात आला आहे व सदर प्रवेशिताचा शोध घेण्याचे काम पोलीस विभागामार्फत सुरु आहे.

भविष्यात सदर घटनेची पुनरावृत्ती होऊ नये म्हणून सार्वजनिक बांधकाम विभाग, उल्हासनगर यांचेकडून गृहाच्या दुरुस्तीची आवश्यक कामे करण्यात आली आहे. कार्यरत अधिकारी / कर्मचारी यांना प्रवेशित परस्पर निघून जाणार नाही यांची दक्षता घेणे बाबत सक्त सूचना देऊन सर्व दाखल व नविन दाखल होणाऱ्या प्रवेशितांचे नियमित समुपदेशन व पुनर्वसन प्रक्रिया राबविण्याकरिता परिविक्षा अधिकारी (संस्थात्मक), जिल्हा बाल संरक्षण कक्ष यांची कामकाज व्यवस्था करण्यात आलेली आहे. तसेच कमी करण्यात आलेल्या काळजी वाहक व सुरक्षा रक्षक या पदावर नव्याने नियुक्ती करण्यात आलेली आहे.

(४) प्रश्नच उद्भवत नाही.

नंदुरबार जिल्ह्यात “अमृत आहार” योजनेंतर्गत होत असलेला गैरव्यवहार

(२५) * २६२१ श्री.आमश्या पाडवी (अक्कलकुवा) : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नंदुरबार जिल्ह्यात “अमृत आहार” योजनेंतर्गत लहान बालकांना पोषक आहार मिळत नसून यामध्ये मोठया प्रमाणावर गैरव्यवहार होत असल्याचे नुकतेच निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, लहान बालकांचे वजन करण्यासाठी ठेकेदारामार्फत देण्यात येत असलेल्या झोळी, वजन काटे तसेच लहान मुलांना खेळण्यासाठी देण्यात आलेले साहित्य निकृष्ट दर्जाचे असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त गैरव्यवहार कंत्राटदार व संबंधित अधिकाऱ्यांच्या संगनमताने होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून बालकांना पोषक आहार तसेच इतर साहित्य मिळणेबाबत तसेच या प्रकरणी दोषी कंत्राटदार व अधिकारी यांचेवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

कुमारी आदिती तटकरे : (१) व (२) हे खरे नाही.

(३), (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

बुलढाणा जिल्ह्यातील शासकीय रुग्णालयात साहित्य खरेदीमध्ये झालेला अपहार

(२६) * १६७७ श्री.संजय गायकवाड (बुलढाणा) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बुलढाणा येथील जिल्ह्यातील शासकीय रुग्णालयात अनेक महत्वाचे साहित्य खरेदीमध्ये सुमारे रु.९९ कोटी इतका रकमेचा अपहार झाल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या प्रकरणी तत्कालिन मा.सार्वजनिक आरोग्य मंत्री यांनी माहे मार्च, २०२३ मध्ये वा त्यादरम्यान चौकशी समिती नेमली असता अद्यापही यासंदर्भातील अहवाल शासनास सादर झालेला नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशी अहवालाअभावी सदरहू गैरव्यवहार प्रकरणी दोषींवर अद्यापही कोणतीही कारवाई करता आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने सखोल चौकशी करून संबंधित दोषी अधिकारी/कर्मचारी यांचेविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. प्रकाश आबिटकर : (१) खरेदीत अनियमितता झाल्याचे चौकशी अहवालावरून दिसून आले आहे.

(२) हे खरे नाही.

या संदर्भात शासनाकडून गठीत करण्यात आलेल्या चौकशी समितीने त्यांचा चौकशी अहवाल दिनांक २६.०४.२०२४ रोजी सादर केला आहे.

(३) व (४) सदर प्रकरणी दोषी आढळून आलेल्या गट "क" संवर्गातील कर्मचाऱ्यांपैकी एका कर्मचाऱ्यास सेवेतून बडतर्फ करण्यात आले आहे, एका कर्मचाऱ्यास रुपये ५०००/- दंड करण्यात आला आहे आणि दोन कर्मचाऱ्यांना सक्त ताकीद देण्यात आलेली आहे.

तसेच वरिष्ठ स्तरावरील अधिकाऱ्यांची विभागीय चौकशी शासन स्तरावरून सुरू करण्यात आली आहे. चौकशीच्या अहवालानुसार पुढील कार्यवाही करण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील आरोग्य सेवा बळकट करण्यासाठी करावयाच्या उपाययोजना

(२७) * ३९८ श्री.काशिनाथ महादु दाते सर (पारनेर), डॉ.राहूल पाटील (परभणी), श्री.प्रकाश (दादा) सुंदरराव सोळंके (माजलगांव), श्रीमती ज्योती गायकवाड (धारावी), श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व), श्री.सत्यजित देशमुख (शिराळा), श्री.रईस शेख (भिवंडी पूर्व), श्री.विकास ठाकरे (नागपूर पश्चिम), श्री.नानाभाऊ पटोले (साकोली), श्री.विजय वडेटीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.साजिद पठाण (अकोला पश्चिम), श्रीमती मोनिका राजळे (शेवगांव - पाथर्डी), श्री.विश्वजित कदम (पलूस कडेगाव), श्री.हेमंत ओगले (श्रीरामपूर), श्री.अमित झनक (रिसोड), श्री.राजेश क्षिरसागर (कोल्हापूर उत्तर), श्री.मनोज जामसुतकर (भायखळा), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.अभिजीत पाटील (माढा), श्री.विलास तरे (बोईसर), श्रीमती सुलभा खोडके (अमरावती), श्री.चंद्रकांत (भाऊ) निंबाजी पाटील (मुक्ताईनगर), श्री.किशोर पाटील (पाचोरा), श्री.प्रकाश सुर्वे (मागाठाणे), श्री.संजय गायकवाड (बुलढाणा), श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी), श्री.अजय चौधरी (शिवडी), श्री.अनिल पाटील (अमळनेर) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राष्ट्रीय आरोग्य धोरणानुसार एकूण अर्थसंकल्पाच्या ८ टक्के निधी सार्वजनिक आरोग्यावर खर्च होणे अपेक्षित असतानाही राज्यात केवळ ४.९१ टक्के निधी खर्च केला जात असून राज्यात अनेक ठिकाणी मोठ्या प्रमाणात असलेली रिक्त पदे, प्रशिक्षित वैद्यकीय अधिकारी व पायाभूत सुविधांची कमतरता, बृहतआराखडयानुसार नवीन रुग्णालये तसेच आधुनिकीकरणाची कामे अपूर्ण असणे, जमीन उपलब्ध नसल्याने रुग्णालयाची कामेच सुरू न होणे तसेच अग्निशमन यंत्रणा नसणे, औषधांचा अपुरा पुरवठा, रुग्णालयांची दुरुवस्था इत्यादी अनेक कारणास्तव आरोग्य सुविधेवर विपरित परिणाम होत असून रुग्णांची गैरसोय होत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यात आरोग्यव्यवस्थेसाठी मोठ्या प्रमाणात निधीची कमतरता असून अनेक शासकीय रुग्णालयांमध्ये मंजूर पदांपैकी स्त्रीरोगतज्ञ, भुलतज्ञ, रेडिओलॉजिस्ट, बालरोगतज्ञ, हृदयरोगतज्ञ, परिचारिका, निम्न वैद्यकीय कर्मचारी, तंत्रज्ञ इ.अनेक पदे रिक्त असून पुरेशा मुलभूत सोयी-सुविधा नसल्याचे आक्षेप भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांनी त्यांच्या अहवालात नोंदविले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, रिक्त पदांमुळे एका वैद्यकीय अधिकाऱ्यांकडे दोन-तीन पदांचा कार्यभार देण्यात येणे, मर्जीतील अधिकाऱ्यांना संरक्षण देणे, ज्येष्ठ वैद्यकीय अधिकाऱ्यांना डावलून कनिष्ठ अधिकाऱ्यांना कार्यभार वा पदोन्नती देणे इ. अनेक प्रकार आरोग्य विभागात सुरू असल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त अनेक कारणांमुळे आरोग्य व्यवस्थेवर होणारा विपरित परिणाम पाहता आरोग्य सेवा बळकट करण्यासाठी शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. प्रकाश आबिटकर : (१) हे अशंतः खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) पद रिक्त असल्यास संबंधित पदाचा कार्यभार कामकाज सुरळीत होण्याच्या दृष्टीने संबंधित पदाचा अतिरिक्त कार्यभार अन्य अधिकाऱ्याकडे देण्यात येतो. पदोन्नतीबाबतची कार्यवाही सेवा ज्येष्ठतेनुसार केली जाते.

(४) राज्यातील ग्रामीण, उपजिल्हा, जिल्हा, सामान्य व स्त्री रुग्णालयांमध्ये आवश्यकत्या पायाभूत क्ष-किरण मशीन, सोनोग्राफी मशीन, सी.टी.स्कॅन, जिल्हा स्तरावर एम.आर.आय. सेवा इ. उपलब्ध करून देण्यात आलेली आहेत. सन २००१ च्या लोकसंख्येवर आधारित बृहत आराखड्यानुसार शासन निर्णय दि.१७.१.२०१३ व शासन निर्णय दि.१.६.२०१४ अन्वये एकूण १८४ आरोग्य संस्थांचे श्रेणीवर्धन वा नव्याने मंजूर करण्यात आले. शासन पुरकपत्र दि. ७.५.२०१३ नुसार सर्व आरोग्य संस्थांमधून रुग्णांना औषध यादीतील सर्व औषधे मोफत उपलब्ध करून देण्याचा निर्णय घेण्यात आलेला आहे. शासन निर्णय दि.२३.०८.२०२३ अन्वये सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या नियंत्रणाखालील शासकीय रुग्णालयांमध्ये तपासणी व उपचार निशुल्क करण्यात आले आहे. आरोग्य संस्थांना मोफत औषधे उपलब्ध करून देण्यात येत आहे. सर्व आरोग्य संस्थांमध्ये औषधी साठा उपलब्ध आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

जयगड (जि.रत्नागिरी) तालुक्यातील जिंदाल कंपनीच्या एल.पी.जी. गॅस प्रकल्पामध्ये झालेली वायुगळती

(२८) * ३० श्री.भास्कर जाधव (गुहागर) : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) जयगड (जि.रत्नागिरी) तालुक्यातील जिंदाल कंपनीच्या एलपीजी गॅस प्रकल्पामध्ये वायुगळती होवून नजिकच्या नांदिवडे विद्यामंदिर या शाळेच्या ७० हून अधिक विद्यार्थ्यांना श्वसनाचा त्रास होवून अनेक मुले बेशुद्ध पडल्याची घटना दिनांक १२ डिसेंबर, २०२४ रोजी वा त्यासुमारास घडली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या प्रकरणी चौकशी समिती स्थापन करून समितीचा अहवाल आठ दिवसांत सादर करण्याच्या सूचना मा. उद्योग मंत्री यांनी दिल्या असतानाही अद्याप समितीचा अहवाल अप्राप्त आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या प्रकरणात कंपनीला कारवाईपासून वाचविण्यात संबंधित अधिकाऱ्यांचे संगनमत असल्याचेही निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कंपनी तसेच संबंधित अधिकाऱ्यांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. उदय सामंत : (१) जे.एस.डब्ल्यू. जयगड पोर्ट, रत्नागिरी या कंपनीच्या एल.पी.जी. फॅसिलीटी केंद्राच्या ठिकाणी दिनांक १२ डिसेंबर २०२४ रोजी झालेल्या वायुगळतीमुळे नांदिवडे विद्यामंदिर या शाळेच्या विद्यार्थ्यांना श्वसनाचा त्रास झाला, हे खरे आहे.

(२) जिल्हादंडाधिकारी, रत्नागिरी यांच्या दि.१३/१२/२०२४ रोजीच्या आदेशान्वये अपर जिल्हाधिकारी, रत्नागिरी यांच्या अध्यक्षतेखाली १६ सदस्यीय समिती स्थापन करण्यात आली आहे. सदर समितीने संबंधित घटकांसोबत बैठका घेऊन घटनास्थळाची देखील पाहणी केली आहे. समितीचा अंतिम अहवाल सादर करण्यासाठी समितीस्तरावर विविध विभागांचे अहवाल प्राप्त करण्याची प्रक्रिया सुरू आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात एस.टी. आगार व बस स्थानक परिसरात दुरुस्तीच्या कामात झालेला गैरव्यवहार

- (२९) * ३६१ श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी) : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) राज्यात १९० विविध एस.टी. आगार व बस स्थानक परिसरातील खडडे बुजविणे व अन्य दुरुस्ती कामासाठी महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाने रुपये ५०० कोटी इतक्या रकमेचा निविदा परस्पर काढल्याचे नुकतेच निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या कामासाठी एस.टी.महामंडळाची कोणतीही परवानगी घेण्यात आली नाही तसेच हा निधी त्यांचेकडे वर्ग देखील करण्यात आलेला नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाने मार्फत करण्यात आलेले हे काम अत्यंत निकृष्ट दर्जाचे असून यात संबंधित अधिकारी व ठेकेदार यांच्या संगनमताने मोठ्या प्रमाणात गैरव्यवहार झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी करून यातील दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. उदय सामंत : (१) व (२) हे खरे नाही.

दि.२९/०५/२०२३ रोजी मा.मुख्यमंत्री महोदय यांच्या अध्यक्षतेखालील बैठकीत देण्यात आलेल्या निर्देशानुसार म.औ.वि. महामंडळाच्या संचालक मंडळाच्या दि.१७/१०/२०२३ रोजीच्या ३९७ व्याय बैठकीमध्ये ठराव क्र. ६६३२ नुसार महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाच्या ६ वाहनतळाचे रु. ५०० कोटी एवढा खर्च करून काँक्रीटकरण करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. त्या अनुषंगाने महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळासोबत दि.१८/१२/२०२३ रोजी एकूण १९३ वाहनतळाच्या काँक्रीटकरणासाठी सामंजस्य करार करण्यात आला असून निविदा मागवून कामे हाती घेण्यात आली आहेत.

महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाच्या स्थानिक / विभागीय अधिकाऱ्यांबरोबर समन्वय ठेवून सदर कामे निविदा तरतुदीनुसार पूर्ण करण्यात येत आहेत.

(३) व (४) बसस्थानकांची कामे निविदेतील अटी व शर्तीनुसार करून घेण्यात येत आहेत. तसेच निविदेतील मानकाप्रमाणे कामात वापरण्यात येणाऱ्या साहित्यांची गुणवत्ता तपासणी मान्यताप्राप्त प्रयोगशाळांतून करण्यात येत आहे. सदर कामे निविदेतील तरतुदीनुसार करण्यात येत असून, उपरोक्त बसस्थानकांच्या कामात कोणत्याही प्रकारचा गैर व्यवहार झालेला नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील वैद्यकीय महाविद्यालयांमध्ये व रुग्णालयांमध्ये
बनावट औषधे वितरित केल्याबाबत**

(३०) * ८८ श्री.मोहन मते (नागपूर दक्षिण), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.काशिनाथ महादु दाते सर (पारनेर), श्री.रोहित पवार (कर्जत जामखेड), डॉ.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.मिहीर कोटेचा (मुलुंड), श्रीमती नमिता मुंदडा (केज), श्री.सुरेश धस (आष्टी), श्री.योगेश सागर (चारकोप), श्री.अबू आझमी (मानखूर्द शिवाजीनगर), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन), श्री.विजय वडेटीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.नानाभाऊ पटोले (साकोली), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.विकास ठाकरे (नागपूर पश्चिम), श्री.अमित झनक (रिसोड), श्री.विश्वजित कदम (पलूस कडेगाव), श्री.साजिद पठाण (अकोला पश्चिम), श्री.संजय मेश्राम (उमरेड), श्री.अनिल मांगुळकर (यवतमाळ) श्री.महेश चौघुले (भिवंडी)

पश्चिम), श्री.बाबुराव कदम - कोहळीकर (हदगाव), श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी), श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर): सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात अनेक वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयांमध्ये मोठ्या प्रमाणात बनावट औषधे वितरीत करण्यात येत असल्याचे नुकतेच निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, नांदेड येथील शासकीय वैद्यकीय रुग्णालयात “मोक्स” प्रतिजैविकांच्या (अँटीबायोटिक) तसेच स्वामी रामानंद तीर्थ वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयात (ता.अंबाजोगाई, जि.बीड) “अँझिब्रोमायसिन ५००” व नागपूर मेडीकल कॉलेजमध्ये “रेसिपी” नावाच्या अँटीबायोटिकमध्ये “सिप्रोफॉक्ससीन” नावाचं औषध बनावट असल्याचे निष्पन्न झाले असून धाराशिव येथील शासकीय रुग्णालयात जया एंटरप्रायजेस, लातूर या कंपनीकडून पुरवण्यात आलेले "Maxmad २५०" हे अँटीबायोटिक बनावट असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय

(३) तसेच, छत्रपती संभाजीनगर येथील घाटी रुग्णालयातही मे. विशाल एंटरप्रायजेसने “क्यूरैक्सिम-२००” या बनावट गोळ्यांचा पुरवठा केल्याचे निदर्शनास आले असता मा.वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन मंत्री यांनी राज्यातील वैद्यकीय महाविद्यालयातील रुग्णालयात विशाल एंटरप्रायजेस, हाफकीन व प्राधिकरण यांनी खरेदी केलेल्या बनावट औषधांच्या पुरवण्याची चौकशी एस.आय.टी. मार्फत करण्याच्या घोषणेबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) असल्यास, राज्यात अन्न व औषध प्रशासन विभागाकडे औषध नमुने घेण्यासाठी औषध निरीक्षक आणि घेतलले नमुने तपासण्यासाठी शास्त्रज्ञ नसल्याने तसेच सहाय्यक आयुक्त, औषध निरीक्षक, प्रयोगशाळेतील वरिष्ठ तांत्रिक सहाय्यक, वैद्यानिक अधिकारी, विश्लेषण रसायन शास्त्रज्ञ अशी अनेक पदे रिक्त आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, अशा प्रकारच्या नमुन्यांची तपासणी करण्यासाठी केवळ मुंबई, छत्रपती संभाजीनगर आणि नागपूर या तीनच ठिकाणी तपासणी प्रयोगशाळा असल्याने रुग्णालयांनी नमुने पाठवल्यानंतर अहवाल तयार होण्यास सात-आठ महिने उशीर होत असल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे हे काय,

(६) असल्यास, बनावट औषध निर्मिती आणि विक्रीच्या मागे आंतरराज्यीय टोळी असल्याने अशा औषधांची विक्री व पुरवठा याचा स्वतंत्र तपास करून संबंधित दोषींवर राज्यभर गुन्हे दाखल करणेबाबतची मागणी अनेक लोकप्रतिनिधींनी शासनाकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(७) असल्यास, याप्रकरणी शासनाने सखोल चौकशी करून दोषींवर कारवाई करणेसह रुग्णांना दर्जेदार औषध पुरवठा करण्यासह तसेच प्रयोग शाळांची संख्या वाढविणे व रिक्त पदे भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. हसन मुश्रीफ : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) नांदेड येथील डॉ. शंकरराव चव्हाण शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयात मोक्स या बनावट औषधांचा पुरवठा झालेला नाही.

स्वामी रामानंद तीर्थ वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयात (ता. अंबाजोगाई, जि. बीड) अँझिब्रोमायसिन ५०० नावाचं औषध बनावट असल्याचे निष्पन्न झाले आहे.

परंतु, नागपूर येथील शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयामध्ये “रेसिपी” नावाचे औषध खरेदी करण्यात आलेले नाही.

तथापि, धाराशिव येथील शासकीय रुग्णालयात Maxmad २५० हे औषध बनावट असल्याचे निदर्शनास आले नाही.

(३) छत्रपती संभाजीनगर येथील घाटी रुग्णालयातही मे. विशाल एंटरप्रायजेसने “क्यूरैक्सिम-२००” या बनावट औषधांचा पुरवठा केल्याचे दि. २३/१२/२०२४ रोजी निदर्शनास आले आहे.

(४) व (५) अंशतः खरे आहे.

अन्न व औषध प्रशासनात औषध निरीक्षक यांची १५२ पदे रिक्त आहेत. त्यापैकी १०९ पदे भरण्यासाठी महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाकडे मागणीपत्र पाठविण्यात आले आहे. तसेच, अन्न व औषध प्रशासन प्रयोगशाळेतील विश्लेषण रसायन शास्त्रज्ञ यांची १९ पदे व वरीष्ठ तांत्रिक सहायक यांची ३७ पदे भरण्यासाठी लेखी परीक्षा पार पाडली असून भरती प्रक्रीया अंतीम टप्प्यात आहे.

(६) होय.

(७) या प्रकरणी पोलीसामार्फत २ जणांना अटक करण्यात आलेली आहे. तसेच रिक्त पदे लवकर भरण्याबाबत कार्यवाही सुरु आहेत.

**शेगांव व नांदूरा (जि.बुलढाणा) तालुक्यातील अनेक गावांमधील गावकऱ्यांच्या
केस गळती संदर्भात करावयाची उपयोजना**

(३१) * १९ श्री.चेतन तुपे (हडपसर), श्रीमती सुलभा खोडके (अमरावती), श्री.प्रतापराव पाटील चिखलीकर (लोहा), श्री.सिध्दार्थ खरात (मेहकर), श्री.सचिन पाटील (फलटण), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन), श्रीमती श्वेता महाले (चिखली), श्री.सुरेश धस (आष्टी), डॉ.राहूल पाटील (परभणी) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शेगांव व नांदूरा (जि.बुलढाणा) तालुक्यातील अनेक गावांमधील गावकऱ्यांच्या डोक्यावरील केस गळतीचे प्रकार माहे जानेवारी, २०२५ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत तज्ञ डॉक्टरांकडून सर्वेक्षण करण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या भागातील पाण्याच्या नमुन्यांचा आढावा घेण्यात येत असून आरोग्य विभागाच्या प्रयोगशाळेमध्ये केलेल्या तपासणीत पाण्यात नायट्रेटसारखा विषारी घटक मोठ्या प्रमाणात असून पाण्याची टीडीएस लेव्हलही वाढली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, पाण्यामध्ये लीड आणि आर्सेनिकचे प्रमाण किती आहे हे तपासण्यासाठी नागपूरला पाठविले असून त्याचा तपासणी अहवाल शासनास प्राप्त झाला आहे काय, असल्यास, तपासाचे निष्कर्ष काय आहेत,

(५) असल्यास, या प्रकरणी सखोल चौकशी करून तात्काळ उपाययोजना करणेबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. प्रकाश आंबिटकर : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) होय, हे खरे आहे. परंतु सदर पाणी पिण्यासाठी वापरले जात नसून इतर कामासाठी वापरले जाते.

(४) पाण्यामध्ये लिड आर्सेनिक कॅडमियम मर्क्युरी बाबत पाणी नमुने नाशिक येथे पाठविले असता धातू योग्य प्रमाणात असल्याबाबतचा अहवाल प्राप्त झाला आहे. मात्र ICMR यांच्या कडून तपासणी अहवाल अप्राप्त आहे.

(५) १) सदर गावातील जिल्हा स्तरीय रॅपिड रिस्पॉन्स टीम यांच्या कडून संबंधित गावामध्ये तात्काळ Surveillance सुरु करण्यात आला असून पाणी नमुने, स्किन बायोप्सी आणि इतर नमुन्यांची तपासणी करण्यात आली आहे.

२) दिनांक १०.०१.२०२५ रोजी शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय, अकोला येथील पथक, दिनांक १२.०१.२०२५ रोजी DMER यांचेकडील पथक, दिनांक १५.०१.२०२५ रोजी ICMR पथक, दिनांक १०.०१.२०२५ रोजी एम्स नागपूर येथील पथक, आयुष विभागाचे पथक (आयुर्वेद, होमिओपॅथी, युनानी, सिध्द) इत्यादि वैद्यकीय तज्ञांनी गावामध्ये भेटी देऊन सर्व रुग्णांची तपासणी केली तसेच तपासण्याकरिता नमुने संकलित करण्याचे काम केले.

३) बाधित गावातील रुग्णांचे व कंट्रोल केस, त्वचा, नख, रक्त लघवी व गावातील पाणी, माती शेतीतील पिक, अन्नधान्य, किराणा दुकानातील साहित्य, खत औषधी इत्यादि नमुने तपासणीकरिता संकलित करून विविध प्रयोगशाळेत पाठविण्यात आले आहेत.

४) भूजल व जिल्हा आरोग्य प्रयोगशाळा, बुलढाणा येथे संबंधित गावातील पाणी नमुन्यांचे नायट्रेट व टिडीएस लेवल बाबत तपासणी केली असता, काही पाणी नमुन्यामध्ये नायट्रेट व टिडीएसचे प्रमाण वाढलेले आढळून आले आहे. परंतु सदर पाणी पिण्यासाठी वापरले जात नसून इतर कामासाठी वापरले जाते.

५) सदर गावामध्ये दिनांक १०.०२.२०२५ पर्यंत एकूण २६४ रुग्ण आढळले आहेत. सद्यःपरिस्थितीत गावामध्ये सुरुवातीला केस गेलेल्या रुग्णांना नवीन केस उगवले आहेत. तसेच, सदर तालुक्यामध्ये नियमित रुग्ण सर्वेक्षण व उपचार बाबत कार्यवाही सुरु आहे.

६) ICMR यांच्या कडून तपासणी अहवाल अप्राप्त असून अहवाल प्राप्त झाल्यावर पुढील कार्यवाही करण्यात येईल.

सद्यःपरिस्थितीत गावामध्ये सुरुवातीला केस गेलेल्या रुग्णांना नवीन केस उगवायला सुरुवात झाली आहे. तसेच, सदर तालुक्यामध्ये नियमित रुग्ण सर्वेक्षण व उपचार बाबत कार्यवाही सुरु आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

वावे-धनगरवाडीच्या (ता. खेड, जि.रत्नागिरी) रस्त्यांसाठी निधी उपलब्ध करून देणेबाबत

(३२) * १८७ श्री.भास्कर जाधव (गुहागर) : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वावे-धनगरवाडी (ता. खेड, जि.रत्नागिरी) येथे रस्ता नसल्याने अपघातात मृत झालेल्या एका तरुणाचा मृतदेह ग्रामस्थांना सुमारे दीड किलोमीटर चालत घेवून जावा लागल्याचे दिनांक २६ डिसेंबर, २०२४ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, खेड तालुक्यातील बहुतांश धनगरवाड्यांमध्ये जाण्यासाठी रस्तेच नसल्याचेही निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे.

(४) तसेच खेड तालुक्यातील धनगरवाड्यांच्या रस्त्यांसाठी तातडीने निधी उपलब्ध करून देणेबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. जयकुमार गोरे : (१) हे खरे आहे.

(२) अंशतः खरे आहे.

खेड तालुक्यामध्ये एकूण ५७ धनगरवाड्या असून त्यापैकी १२ धनगरवाड्या बारमाही रस्त्याने जोडलेल्या आहेत.

(३) व (४) सन २०१९-२० ते २०२४-२५ या कालावधीत विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण विभागाच्या वसंतराव नाईक तांडा वस्ती सुधार योजनेतर्गत खेड तालुक्यातील १२ रस्त्यांसाठी रु.१००.०० लक्षच्या कामांना मंजूरी देण्यात आली आहे. सदर १२ कामांपैकी १० कामे पूर्ण झाली असून २ कामे प्रगतीत आहेत. तसेच सन २०२३-२४ ते २०२४-२५ या आर्थिक वर्षामध्ये ग्राम विकास विभागाच्या रस्ते व पूल दुरुस्ती कार्यक्रम (लेखाशिर्ष ३०५४-२४१९) अंतर्गत ग्रामीण मार्ग व इतर जिल्हा मार्गांवरील ३ रस्त्यांच्या रु.३८.०० लक्ष रकमेच्या कामांना मंजूरी देण्यात आली आहे. सदर ३ कामांपैकी २ कामे पूर्ण झाली असून १ काम प्रगतीत आहे.

वसंतराव नाईक तांडा वस्ती सुधार योजनेचे प्रचलित धोरण / निकषानुसार उर्वरित धनगरवाड्यांना जोडणाऱ्या रस्त्यांच्या अनुषंगाने कार्यवाही करण्यात येत आहे. तसेच ग्रामीण मार्ग व इतर जिल्हा मार्गाने जोडणाऱ्या धनगरवाड्यांच्या रस्त्यांची कामे रस्ते व पूल दुरुस्तीच्या विविध योजनेतून प्राप्त होणाऱ्या निधीमधून घेण्याच्या सूचना जिल्हा परिषदेस देण्यात आलेल्या आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

विधान भवन :
मुंबई.

जितेंद्र भोळे
सचिव (१) (कार्यभार),
महाराष्ट्र विधानसभा

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर

मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.